

– Det er ikke et paradoks å kjempe mot vindmøller i urfolksområder

Kommentar s. 3

KRAFTIGE REAKSJONER PÅ NYTT KOSTTILSKUDD:
– Dette er klassisk reklame

Nyhet s. 14-15

FORENINGEN STUDENTER FOR PALESTINA RYSTET

Nyhet s. 6-7

FORSKERE ØNSKER TANG INN I KOSTHOLDET

– Det forandret livet mitt

Klima s. 16-17

UNIVERSITAS

Norges største studentavis

utgave 24, årgang 77

www.universitas.no

torsdag 19. oktober 2023

Uio-ANSATT ANKLAGES FOR Å SPRE PROPAGANDA

Nyhet s. 4-5

DEMOKRATILUNSJ

HVOR VIKTIGE ER EGENTLIG MENNESKERETTIGHETENE?

Tirsdag 24.10 kl. 12.00 Scene HumSam
(Georg Sverdrups hus, Blindern)

Du møter:

- Ida Helene Benonisen
- Catharina Bu
- Anine Kierulf

Les mer her

GRATIS LUNSJ!
ÅPENT FOR ALLE!

Arrangeres av: Uio/Demokrati, HumSam-biblioteket, Studentparlamentet og Kunnskapsbyen i Oslo. Støttet av Sperebankstiftelsen.

LEDER OG KOMMENTAR

UNIVERSITAS

Ansvarlig redaktør: **Alida de Lange D'Agostino**
dagostinoalida@gmail.com 913 86 220

Nyhetsredaktør: **Vilhelm O. Bjørgul**
vilhelm.bjorgul@gmail.com 918 73 132

Fotosjef: **Tobias Schildmann Mandt**

Desksjef: **Ingeborg Aure**

Nettredaktør: **Anders Ihle Tovan**

Uttegner: **Mina Wikeby**

Uttegner: **Mona Soopalu**

Uttegner: **Ida Fjeld**

Uttegner: **Sigrid Mo Sand**

Deskjournalist: **Emilie Kaland Lindseth**

Korrektursjef: **Harald Nordbø**

Daglig leder: **Mikkel Frydenlund Sibe**

Annonseansvarlig: **Geir Dorp**
geir.dorp@universitas.no 22 85 32 69

Besøksadresse: **Moltke Moes vei 33**

Post: **Boks 3 Blindern, 0313 Oslo**

Epost: **universitas@universitas.no**

Nettside: **www.universitas.no**

Leder

Skål for de akademiske utbryterne!

Alida de Lange D'Agostino,
Ansvarlig redaktør

For noen studenter kan møtet med akademia oppleves helt annerledes enn for de fleste andre. Denne minoriteten består av såkalte førstegenerasjonsstudenter, altså den første i sin familie til å ta høyere utdanning.

Ifølge Statistisk sentralbyrå (SSB) avhenger studentenes utdanningsvalg av foreldrenes utdanningsbakgrunn. Barn av foreldre med lite eller ingen høyere utdanning, tar tilsyntelatende mindre utdanning selv. Sosiolog Juni Katrine Lie har forsket på disse studentene, og trekker frem at de i utdanningsløpet ofte kan føle på skam og at man ikke er bra nok. Dette kan være fordi man ikke er vant til abstrakt og akademisk prat hjemme, og selv må bygge akademisk selvsikkerhet, nettverk og selvstendighet.

Men det trenger ikke å være et mål i seg selv at flest mulig tar høyere utdanning. Likevel bør muligheten være der for alle – og spesielt de som kanskje ikke har forutsetningene, deriblant førstegenerasjonsstudentene.

Politikerne foreslår løsninger som oppfølging, levelig studiestøtte, hjelp med studieteknikker og kurs i akademisk kultur. Spesielt hensyn

til det sosioøkonomiske er viktig, også hvis man ønsker å studere noe kreativt – hvor man er garantert et massivt lån og potensielt ingen jobb etter endt grad. Men diskusjonen om hvordan man kan bistå denne minoritetsgruppen av studenter, har godt av å løftes et par hakk.

Akademia er noe vi setter veldig høyt i Norge, og av god grunn. Men

Det finnes dumme spørsmål

i skyggen av dette kan andre utdanningsløp virke underlegne. Det finnes flere eksempler på elever som har fått høre fra rådgivere på skolen, at de bør velge studiespesialiserende dersom de har gode karakterer, og yrkesfag dersom de har dårlige karakterer. Allerede her starter det skjeve inntrykket.

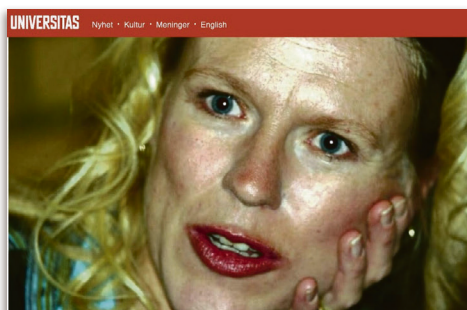
Men det har skjedd en endring, og de siste årene har flere og flere søkt yrkesfag. Faktisk har litt over halvparten av alle søkere til videregående denne høsten valgt yrkesfag som sin

førsteprioritet. I tillegg kommer Norge til å mangle 90.000 fagarbeidere innen 2035, ifølge regjeringen. Med det økende behovet og interessen for yrkesfag, er det rart at vi tilsynelatende antar at alle ønsker å gå inn i akademia – ref. den treffsikre replikken på fest: «Hva studerer du a?»

Ved å tidlig informere om mulighetene man har, likestille og endre holdningene man har til studiespesialiserende og yrkesfag på videregående, kan det hende at terskelen blir lavere for å bryte mønsteret i en familie som ikke har høyere utdanning. Og kanskje bygger man ned noen fordommer og klasseskiller i samme slengen.

Men utenom det politiske, finnes det også noe en gjengs student kan gjøre. Du har kanskje hørt at «det finnes ingen dumme spørsmål». Men jo, det gjør det. La oss holde oss for gode for å spørre andre om hva foreldrene deres driver med. Hvorfor vil vi vite det, og hva skal vi med den informasjonen? Det er et veldig invaderende spørsmål, som aldri er relevant. Kanskje med unntak av «fourth base» med noen du dater. Slutt med det, og skål for de akademiske utbryterne!

Arkivaren

Har fortsatt mareritt om hovedfaget

Alle skal ned

Snart er det ikke flere egg igjen i redet til ørnen i norsk politikk. Om det skyldes at de tidlig klekkes ut for å fly fredfullt videre mot nye eventyr, ELLER om de blir BRUTALT SPARKET ut av redet av selveste ørnemor, forblir uvisst. Sist ut var iallfall Anniken Huitfeldt. I 2005 ble hun intervjuet av Universitas om studietiden sin her på Blindern og kom samtidig med et par gode råd til datidens studenter: «– Begynne med politikk. Det er gøy, ser kjempebra ut på CV'en og kan være det som gjør utslaget slik at du får drømmejobben!»

Universitas, 26.10.2005

Historiske skråblikk av
Emilie Kaland Lindseth

Pornomangfold

Hva gjør porno med et ungt sinn? Nordisk institutt for kvinne- og kjønnsforskning publiserte i 2006 resultatet av to år med dybdeintervju om tematikken. Kjøpdame i ukjent sexbutikk, Monica Solberg, ble derimot ikke noe klokere av undersøkelsen. – Det overrasker meg også stadig hva folk tenner på, en kunde vi hadde var helt gal etter damer med ullgensere. Vi anbefalte ham å kjøpe en instruksjonsvideo for strikking, fortalte en forvirret Solberg til Universitas den gang da.

Universitas, 19.09.2006

- Universitas er en avis for og av studenter for lærestedene tilknyttet Studentsamiskipnaden SIO.
- Universitas arbeider etter Vier varson-plakatens regler for god pressesikk.
- Universitas støttes av Velferdstinget, som står uten redaksjonelt ansvar.

ILLUSTRASJON: ØVIND HOVLAND

Fosen-saken svekker tilliten til rettsstaten

Skal vi løse klimakrisa må vi lytte til urfolks kunnskap, ikke krenke deres rettigheter.

Fosen

Marie Myrene Nørstebø,
journalist i Universitas

Det grønne skiftet er ikke noe som ligger et sted i fremtiden – vi er midt i det nå. Setningen lyser opp på skjermen når du går inn på Statkraft sine nettsider. Det de ikke skriver noe om, er at vi ikke bare er midt i det grønne skiftet, vi er også midt i et pågående menneskerettighetsbrudd. Og det er staten som har gjort det, i det grønne skiftets navn.

Det er over to år siden en enstemmig Høyesterett slo fast at vindkraftutbyggingen i Fosen Njaarke sije (Fosen reinbeitedistrikt) var i strid med FN-

konvensjonen om sivile og politiske rettigheter. Utbygginga krenker reindriftsamers rett til utøvelse av kultur. Det er mer enn 700 dager siden dommen falt, men vindmøllene er i dag fortsatt i drift. I hele forrige uke aksjonerte og demonstrerte derfor samiske aktivister og miljøaktivister med et klart krav: Vindmøllene må rives, og landet må gis tilbake.

Det er flere som klør seg i hodet og undrer over hvorfor miljøbevegelsen støtter denne kampen i solidaritet med Fosen-samene. «De maser og maser om fornybar energi, og så klager de når det

endelig blir satt opp!». Men la det være klart: Det er ikke et paradoks å kjempe mot vindmøller i urfolksområder og samtidig ønske et grønt skifte. Klimakamp og urfolkskamp går hånd i hånd.

For om vi skal løse natur- og klimakrisa har vi mye å lære av urfolks tradisjonelle levesett, det konstaterer FNs naturpanel. Vi må tenke mer helhetlig, endre måten vi lever med naturen, og endre forbruk og produksjon. Områdene hvor urfolk har forvalta jorda, er områdene hvor biomangfold er best bevart. Som samedingspresident Silje Karine Muotka sa i et intervju med NRK: – Urfolk har bærekraftige løsninger på hovedproblemet: At vi forbruker mer enn planeten tåler.

Men istedenfor å lytte til urfolks kunnskap, overkjører staten deres interesser og bygger ut i deres landområder. Kraftlinjer planlegges, hyttefelt bygges og det åpnes for gruvedrift. Samers landområder er blitt tatt bit for bit, og må stadig vike for storsamfunnets og selskapers interesser.

Disse energiprojektene er en videreføring av århundrer med kolonialisering, hvor urfolk har blitt fratatt sitt land og sine rettigheter. Store utenlandske selskaper bygger ut fornybar energi på landet til de som har bidratt minst til klimaendringene, og attpåtil tjener vi penger på det.

Når Høyesterett slår fast at den norske stat bryter menneskerettighetene og at vindmøllene på Fosen er ulovlig satt

opp, må dommen følges opp. For hver dag vindmøllene fortsatt er i drift, vil tilliten til rettsstaten bli mindre og mindre. Det er alvorlig. Som om ikke én dom var nok, har Norges institusjon for menneskerettigheter sagt at den lange behandlingstiden kan føre til enda et menneskerettighetsbrudd.

For hver dag vindmøllene fortsatt er i drift, vil tilliten til rettsstaten bli mindre og mindre

I Universitas forrige uke kunne vi lese om Jusstudentes Fosen-opprop. De fikk møte olje- og energiminister Terje Aasland etter at de hadde samlet inn 995 underskrifter fra jusstudenter hele landet rundt. De er bekymret for konsekvensene regjeringens håndtering av Fosen-saken vil ha for tilliten

til det norske rettsvesenet, ikke bare for Fosen-samene, men for hele det norske samfunnet. Norge har forpliktet seg til FN-kommisjonen om sivile og politiske rettigheter. Det er svært alvorlig og kritikkverdig å ikke følge det opp.

Den norske stat må skjerpe seg. Det grønne skiftet må skje med respekt for natur og folk, her i Norge og i resten av verden. Et godt sted å starte er å respektere høyesterettsdommen og tilbakeføre landområdene på Fosen til reindriftssamene.

debatt@universitas.no

UiO-ansatt anklages for

På Facebook forsvaret han Russlands invasjon av Ukraina. På UiO er han ansatt for å lære studenter hvordan Norge beskytter seg mot dataangrep. Svært problematisk, mener kollega.

Sikkerhet

tekst Thea Eide og Vilhelm O. Bjørgul
foto Sindre Deschington

– Man ville ikke ansatt en fra IS til å undervise i Midtøsten-studier.

Det sier Philip Høeg Eriksen (33), som jobber sammen med Øyvind Magnus Lunde Elgstøen ved Universitetet i Oslo (UiO). Begge jobber med et emne i informasjonssikkerhet ved Institutt for informatikk ved Universitetet i Oslo (UiO). Eriksen er kritisk til innleggene som kollega Elgstøen skriver på Facebook, og mener de er uforenlige med stillingen.

– Jeg mener det blir en rollekonflikt. Han representerer det vi lærer å beskytte oss mot når det gjelder datasikkerhet, sier han og hevder at kollegaens prorussiske innlegg står i motsetning til det de underviser i på studiet.

– Mange stillinger innenfor in-

hvordan egen atferd kan påvirke arbeids- og læringsmiljøet. Dette gjelder også egen atferd på sosiale medier.» Elgstøen mener regelverket er problematisk.

– Jeg mener det begrenser vitenskapelig ansattes mulighet til å delta i debatt, og det er farlig for samfunnet, sier han.

– Men mener du selv at det finnes en grense for hva ansatte kan skrive på Facebook?

– Poenget med ytringsfrihet er at man skal kunne si det folk ikke liker. Folk har glemt hvorfor det er viktig med uenighet i samfunnet, hvorfor man trenger å bli krenket, sier Elgstøen, som mener universitetet ikke bør legge seg opp i hva ansatte skriver på sosiale medier i det hele tatt.

På Facebook hevder Elgstøen blant annet at USA startet krigen i Ukraina for egen vinning. Ifølge han har det blant annet skjedd «gjennom krigspropagandaen vi

Man ville ikke ansatt en fra IS til å undervise i Midtøsten-studier

Philip Høeg Eriksen, gruppelærer i informasjonssikkerhet ved UiO

formasjonssikkerhet utenfor akademia krever at du ikke har kontakt med land som utgjør en risiko for Norge. Det er problematisk at han uttaler seg på den måten, sier Eriksen.

Han påpeker at han forstår at det skal være rom for forskjellige meninger i akademia, men at det finnes grenser for hva ansatte kan skrive på sosiale medier.

Elgstøen er ikke enig i at det er problematisk å undervise i informasjonssikkerhet og samtidig forsvare Russland på sosiale medier. Han holder sine politiske meninger og undervisningen adskilt, ifølge ham selv.

– Jeg mener det er veldig viktig at man kan mene ting også utenom jobb. Hvis man ikke kan det, hva slags demokrati er det vi har da?

Til kritikken fra Eriksen svarer Elgstøen at kollegaens angrep dreier seg om en lengre personkonflikt. Han synes det er synd at saken skal få ødelegge for undervisningen til studentene.

Den ansattes ansvar

I UiOs etiske regelverk står det at «det forventes at ansatte og studenter har et bevisst forhold til

får servert i mainstream-pressen». I samme innlegg skriver han at «Russland forsøker å stanse USAs militser i landet, som bokstavelig talt er nazister».

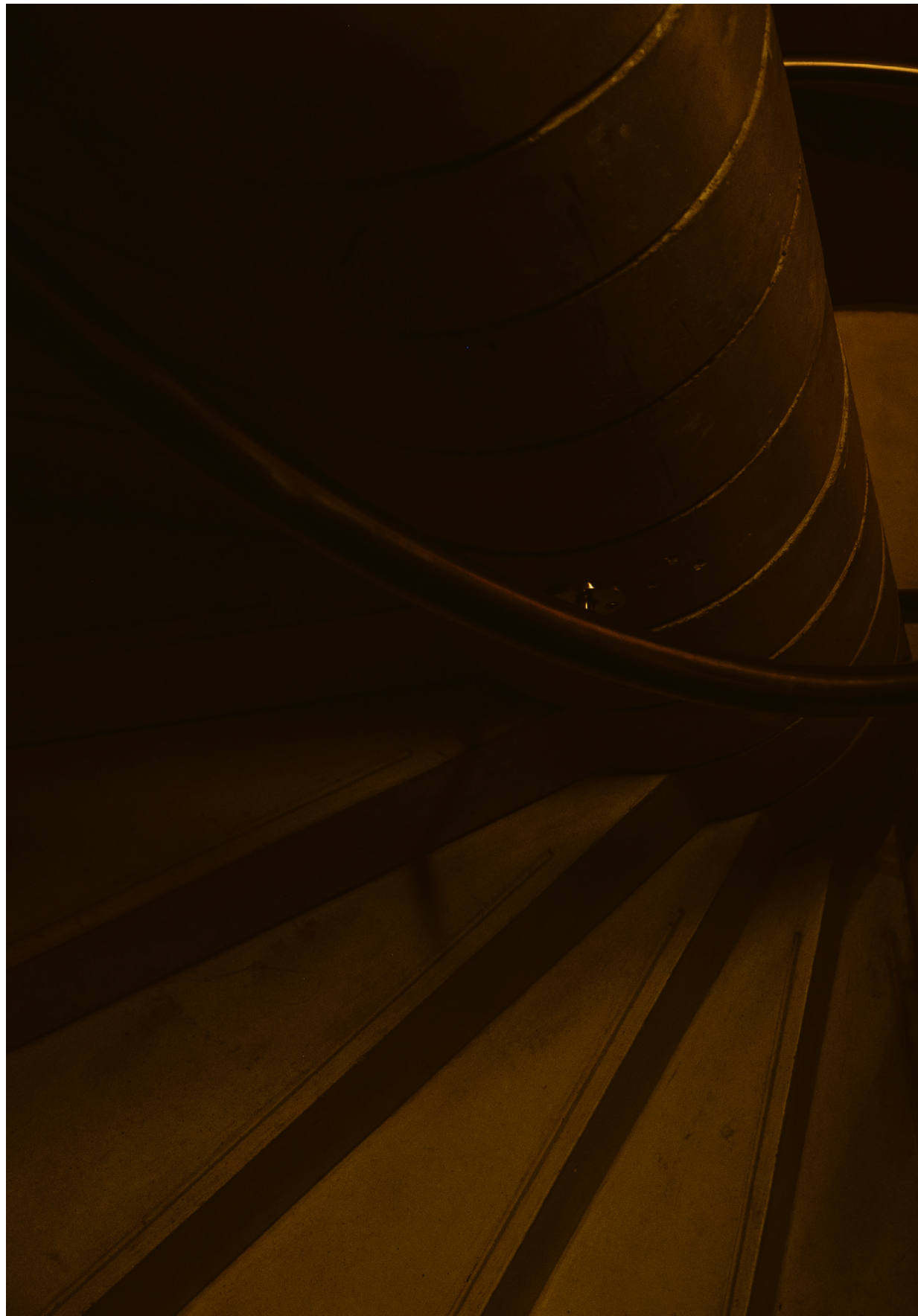
Mål for russisk etterretning

Simen Bakke er sikkerhetsekspert ved Utsyn: Senter for sikkerhet og totalforsvar. I likhet med Eriksen mener han at ansattes holdninger ved et universitet er relevant i et sikkerhetsperspektiv. Han sier at en person med sympatier for en annen stat potensielt kan bli rekruttert til etterretningsvirksomhet.

– Universitets- og forskningssektoren er en utsatt sektor og har blitt kritisert for manglende sikkerhetsrutiner. Så når denne typen saker dukker opp, gir det på generelt grunnlag en god anledning til å se nærmere på egne rutiner.

Derfor mener han at universitetene også bør vurdere å gjennomføre bakgrunnssjekker for personer som får tilgang til sensitiv informasjon, på samme måte som i deler av offentlig sektor.

– Dette må arbeidsgiver imidlertid balansere opp mot den ansattes ytringsfrihet og andre vik-

Konfliktfylt: Øyvind Magnus Lunde Elgstøen mener man bør kunne skrive hva man vil på Facebook, også når det strider mot UiOs offisielle standpunkt.

tige hensyn, noe som kan være en svært komplisert problemstilling, sier Bakke.

Ola Kaldager, tidligere leder av den norske etterretningsgruppen E14, har tidligere uttalt til NRK at universitetet er et enkelt og attraktivt sted å drive med spionasje for fremmede makter. Han bekrefter dette overfor Universitas.

– Kan ansatte på UiO være et mål for russisk etterretning?

– Ja, det er klart. Universiteter er utsatt for dette, sier den pensjonerte etterretningsoffiseren.

Han påpeker også at forskningsmiljøer som holder på med

noe som har med norsk sikkerhet å gjøre, kan være attraktive steder å drive etterretningsvirksomhet.

Ville sagt nei

Elgstøen mener selv at hans sympati med Russland ikke gjør han til mål for russisk etterretning.

– På overflaten kan det kanskje se ut som at Russland kunne hatt lyst til å rekruttere meg, men jeg hadde vært en veldig dårlig person å rekruttere, sier Elgstøen før han fortsetter:

– Hvis jeg hadde jobbet i russisk etterretning, ville jeg tenkt at

han idioten der kunne få holde på på egen hånd.

Han understreker at han ville avvist en eventuell tilnærming fra russisk etterretning. I tillegg hevder han å være et mer sannsynlig mål for amerikanerne.

Spriker om ansettelsesforhold

Verken instituttleder ved Institutt for informatikk Stephan Oepen eller universitetsledelsen sentralt ønsket å stille til intervju, men svarer på e-post gjennom UiOs kommunikasjonsavdeling.

Ifølge Universitas' kilder har Elgstøen vært ansatt som grup-

or å spre propaganda

pelærer ved Institutt for informatikk i perioden 2011–2022. Etter et opphold ble han igjen ansatt som fagkonsulent fra våren 2023. På spørsmål om instituttet kan bekrefte dette unnlater instituttleder Oepen å svare på tiårsperioden frem til 2022. Imidlertid svarer han at Elgstøen har vært midlertidig ansatt som studentassistent sommeren 2022 og senere i 2023 med ansvar for teknisk videreutvikling av en øvelsesplattform for studentene i informasjonssikkerhet.

Elgstøen selv sier han har erfart endringer i arbeidsoppgavene sine over tid. Oepen vil heller ikke sva-

re på om dette skyldes Elgstøens innlegg på sosiale medier.

Gjennomfører risikovurderinger
Universitetsdirektør Arne Benjaminsen sier at ansatte har yringsfrihet på lik linje med andre innbyggere. Likevel er han opptatt av å understreke at de ansatte også har et ansvar overfor universitetet.

«Hvis en ansatt ytrer seg slik at det skader universitetets saklige og legitime interesser, så kan det etter en nærmere vurdering bryte med lojalitetsplikten», skriver Benjaminsen og legger til:

«Det forventes at ansatte og studenter har et bevisst forhold til

hvordan egen adferd kan påvirke arbeids- og læringsmiljøet.»

Når det gjelder bakgrunnssjekk forklarer Benjaminsen at dette ikke gjennomføres ved alle ansettelser.

«Det vurderes i det enkelte tilfelle opp mot blant annet rolle, funksjon og oppgaver det skal rekrutteres til», skriver universitetsdirektøren. Oepen skriver at instituttet gjennomfører risikovurderinger når det gjelder ansettelser ved instituttets forskningsgruppe for informasjonssikkerhet.

universitas@universitas.no

Jeg hadde vært en veldig dårlig person å rekruttere

Øyvind Magnus Lunde Elgstøen, fagkonsulent i informasjonssikkerhet, Institutt for informatikk, UiO

STUDENTER PREGES AV SITUASJONEN I MIDTØSTEN:

– Jeg har ikke klart å sove

Den væpna konflikten mellom Israel og Hamas har preget nyhetsbildet siden 7. oktober. Studenter rystes av situasjonen.

Israel-Palestina

tekst Anna Pauline Topland Duesund
foto Isabelle Svendsen Berge

Mens bombene regner over Gaza, følger norsk-israelske Ela Nilsen (20) og norsk-palestinske Raghad Abu Shaker (22) konflikten fra hvert sitt studiested. Nilsen fra Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) i Trondheim, og Shaker fra Universitetet i Oslo. De er begge dypt preget av situasjonen og bekymret for venner og familie som befinner seg i områdene.

Har ikke sovet

Leder for Studenter for Palestina og student ved Midtøstenstudier på UiO Raghad Abu Shaker kjenner konflikten på kroppen.

– Jeg er veldig lei meg. Jeg har ikke klart å

Jeg er både redd for meg selv og dem jeg er glad i

Raghad Abu Shaker,
leder for Studenter for Palestina

sove siden det hele startet. Det er sinnssykt.

Shaker har selv palestinsk opphav, men har vokst opp i Syria. Hun har engasjert seg sterkt i den pågående konflikten mellom Israel og Hamas.

– Jeg følger med og gruer meg hele tiden. Man blir jo nesten gal av det, forteller Shaker.

Hun er frustrert over situasjonen, og viser spesielt til barna i de krigsherjede områdene.

– Jeg har selv opplevd krig i Syria. Det gir meg flashbacks når jeg ser på bildene og videoene av det som skjer. Det er vondt.

Shaker besøkte Palestina i mars. Nå følger hun saken tett gjennom menneskene hun møtte.

– Det å følge situasjonen gjennom øynene deres gir meg en vond følelse. Det er tungt. Det blir dessverre bare verre og verre, sier hun og fortsetter:

– Jeg har sett videoer av barn som leker med lyden av bomberegner i bakgrunnen. Jeg husker da jeg selv pleide å sitte med brødrene mine for å telle hvor mange bomber det falt rundt oss. Det er helt sinnssykt når jeg tenker på det nå.

– Hva tror du må til for å løse konflikten?

– Det er en veldig vanskelig situasjon. Barn har det jævlig. De er uten vann, strøm, sykehusplass og medisiner. Mennesker må få hjelp.

Redd

Shaker viser til sin egen opplevelse som en palestiner på flukt, og drømmen om et hjemland å reise tilbake til.

– Jeg har selv vært statsløs lenge, og jeg vet hvordan det er å ikke tilhøre et land. Nå er jeg norsk statsborger, noe som er veldig fint. Likevel vil jeg gjerne være palestinsk borger også.

Shaker er opptatt av å vise sin solidaritet til saken, men innrømmer at hun kjenner på en redsel etter eskaleringen av konflikten.

– Nå er det ikke bare skummelt å være palestiner i Palestina, men også i Vesten. Vi har jo nå hørt om han gutten som ble drept, sier Shaker og viser til hendelsen i USA hvor en palestinsk-amerikansk gutt ble drept. En 71 år gammel mann er tiltalt for både drap og hatkriminalitet.

– Når jeg ser politiet i Tyskland slå ned folk når de skal demonstrere og vise sin solidaritet til Palestinere, skremmer det meg, sier Shaker.

Studenten er opptatt av at dette ikke skal skje i Norge.

– Jeg vil ha friheten til å ytre meg og vise

Fortvilet: Student ved UiO Raghad Abu Shaker fortviler over situasjonen på Gaza.

To sider: Ela Nilsen ser viktigheten i å framheve lidelsene på begge sider av konflikten.

at jeg er sint. Jeg vil kunne vise at jeg ikke godtar det som skjer i Palestina. Jeg er både redd for meg selv og de jeg er glad i.

Lidelse på begge sider

Ela Nilsen studerer kunsthistorie ved NTNU og er selv norsk-israelsk. Hun er opptatt av å fremheve de sivile lidelsene som skjer på begge sider.

– Vi står i ulidelig sjokk, skrekk, sorg og vantro etter det massive angrepet i Israel, og samtidig sørger vi over de lidelsene som skjer på andre siden av grensen – lidelsene i kryssilden mellom Hamas og Israel. Det er vondt å se på. Det er i bunn og grunn de sivile som taper på alle sider.

Nilsen reagerer på det hun opplevde som en norsk stillhet i dagene etter angrepet 7. oktober. En stillhet som hun og andre norsk-israelske venner opplevde som avisende.

– Det var som et sjokk i seg selv, som kom oppå sjokket etter massakren 7. oktober. Total stillhet fra folk som man anser som venner etter en slik grusom dag, var utrolig sårende. Samtidig vil jeg løfte frem de som har tatt kontakt, det betyr så mye.

Den unge studenten mener et skille mellom Hamas og Palestina er helt nødvendig.

– Hamas er en terrororganisasjon, ikke frihetskjemper for det palestinske folk. Jeg har reagert på at mange, i et forsøk på å være pro-Palestina, forsøker å rettferdiggjøre og unnskyldde Hamas' bestialske og

umenneskelige handlinger. Hamas er ikke Palestina.

Bekymret for venner og familie

Fokuset bør nå være på sivilbefolkningen, ikke på å velge side, mener Nilsen.

– Sivile i Israel lider nå det største kollektive tapet siden holocaust, og vi venter fortsatt på gisslene som er tatt. Sivile i Gaza lider nå i kryssilden mellom Hamas og Israel. Bør det ikke være selvforklarende at

Bør det ikke være selvforklarende at man skal ha empati med alle?

Ela Nilsen,
kunsthistoriestudent ved NTNU og norsk-israeler

man skal ha empati med alle?

Nilsen har både venner og familie i landet som rammes av situasjonen. Det gjør vondt å vite at man ikke kan gjøre så mye for dem på så lang avstand, sier hun.

– Jeg prøver å hjelpe der jeg kan med å spre informasjon og følge med på hva mine venner og familie i Israel går igjennom. Det er mange som ikke får kontakt med sine

kjære lenger.

Til tross for at Nilsen lar seg intervjuet av Universitas, bærer hun på en frykt for å uttale seg om konflikten.

– Som israeler i Norge har jeg opplevd å bli ansvarliggjort for det regjeringen i Israel gjør. Jeg er redd som jøde i Europa etter Hamas har kommet med oppfordringer om å utføre terrorangrep mot oss og det har blitt tegnet davidsstjerner på jødiske virksomheter i Berlin.

Ønsker å sørge i fred

Nå sier hun at hun og andre norsk-jødiske studenter prøver å søke sammen og spre informasjon.

– Den siste uka har vært preget av sjokk og vantro. Vi har prøvd å søke sammen i sorgen over de vi har mistet og de vi ikke kan gjøre rede for enda, forteller Nilsen.

Hun tydeliggjør et sterkt ønske om fred og åpenhet.

– Vi ønsker oss en verden som tar imot sine medmennesker med sympati uansett hvilken nasjon de er fra. Og jeg ønsker meg at narrativet ikke skal være så fryktelig sort-hvitt.

INTERNASJONALE STUDENTER RASER:

– Jeg har følt meg ek

Preget: Nelson Tian har kjent på depresjon og økonomisk usikkerhet på grunn av en usikker økonomisk situasjon.

Regjeringens beslutning om innføring av skolepenger for studenter fra utenfor EU/EØS og Sveits har skapt usikkerhet for flere. Internasjonale studenter ved UiO føler seg tatt ut av varmen.

Internasjonale studenter

tekst Georg Gillund
foto Jonas Sandbo

Flere internasjonale studenter Universitas har vært i kontakt med, sier de føler seg nedprioritert. En av dem er Nelson Tian fra Kina. Han er i gang med en master i Information and Communication Technology law (ICT law) ved

Universitetet i Oslo. Han hadde lenge lyst til å studere i Norge, og fant et studie som passet karriereplanen hans. Dermed fulgte han med spent fra Kina i fjor mens debatten om studieavgift pågikk for fullt.

Etter implementeringen av skolepenger i år var det ifølge Kunnskapsdepartementet anslått at universitetene og høyskolene skulle tjene 300 millioner kroner. De betalende studentene som bi-

drar til pengesummen er imidlertid misfornøyde.

Dyre dommer

I februar kom beskjednen. Hvis Tian skulle studere i Norge, måtte han ut med skolepenger det første studieåret. Dersom han ikke kunne betale, måtte han trekke søknaden sin. Tian sier han valgte å vente og se om han kom inn. Noen uker senere dukket en ny e-post opp i innboksen med studietilbud. Vedlagt lå en faktura på 180 000 kr.

– Det føltes som en bedrift og ikke et universitet.

Tall fra Khrono viser en 80 prosents nedgang av søkere til norske universiteter fra land utenfor EU, EØS og Sveits. Ned-

gangen kom i kjølvannet av at skolepenger ble innført. Noen linjer mistet alle søkerne.

Regjeringen har varslet at det kommer en stipendordning for opptil 200 masterstudenter hvert år. Imidlertid er ordningen fremdeles under utarbeidelse.

Tian beskriver de høye levekostnadene i Oslo som både deprimerende og nervepirrende. Etter innføringen av studieavgiften har han et veldig redusert budsjett.

– Jeg ville fortsatt ha valgt å studere i Norge, men hvordan det blir neste år, er jeg usikker på.

Manglende norskkurs

Mariana Rodriguez fra Mexico deler mange av erfaringene til Tian. I likhet med han tar hun en

master ved Det juridiske fakultet. I tillegg til et studielån fra hjemlandet bruker hun sparepenger fra 5 års advokatarbeid for å betale studieavgift og opphold. Nå er hun flere uker inn i semesteret, men livet som UiO-student svarer

Det føles som en bedrift og ikke et universitet

Nelson Tian (30), jusstudent fra Kina

ikke til forventningene.

I studiesammenheng føler hun seg inkludert, men når det gjelder

ekskludert

til en utvekslingsstudent som har førsteprioritet, dropper ut. Deretter må vedkommende prate med studiekoordinatoren som til slutt kan sørge for plasstilbud. Tian reagerer sterkt på prioriteringslisten.

– Utvekslingsstudentene er jo bare her i en kort periode. Jeg skal være her i minst ett og halvt år,

og flere andre spurte om nettene, fikk de nei til svar. Begrunnelsen var at de kun var for norske studenter. De internasjonale ble stående tomhendt.

Studiestartkoordinator for det juridiske fakultet, Alexander Schmidt Aarestad, svarer at nye studenter ikke får bærenett fra UiO. De nye studentene på master i

Jeg har følt meg ekskludert til det punktet at jeg ikke ville engasjere meg

Mariana Rodriguez, jusstudent fra Mexico

sier han.

Prioriteringslisten for norsk-kursene har i alt fire grupper oppført. Etter utvekslingsstudentene på førsteplass er akademiske flyktninger. Deretter kommer såkalte Fulbright-studenter, et USA-finansiert utvekslingsstipend. På fjerdeplass er internasjonale studenter som tar en master relatert til nordisk språk og kultur nederst. Det vil si at internasjonale studenter som Tian kun har mulighet til å håpe på restplasser.

Det er Institutt for lingvistiske og nordiske studier som har ansvaret for norsk-kursene. Undervisningsleder Elise Kleivane sier til Universitas at prioriteringen er fastsatt av universitetsstyret i 2017. Hun hevder at de fleste masterstudentene som søker plass på norsk-kurset får plass, og hvis de ikke får plass første gang de søker, kan de søke igjen senere. De aller fleste får tilbudet i løpet av mastergraden, sier hun.

I tillegg har flere studenter blitt informert om at det finnes norsk-kurs de kan betale for, hvis de ikke kommer inn.

– Som å få salt gnidd på et åpent sår, svarer Tian.

Fikk ikke bærenett

Det er ikke bare skolepenger og språkkurs de internasjonale studentene er misfornøyde med. Da Rodriguez først gikk gjennom dørene til UiO fikk hun øye på universitetets egen bærenett. Da hun

rettsvitenskap fikk derimot utdelt bærenett av Juristforeningen på deres eget initiativ, sponset av private aktører.

Det svarer flere internasjonale studenter at de ikke fikk med seg, og at de heller ikke så noe til de andre bærenettene.

Dokumentkrav

Fungerende studiedirektør ved UiO Anne-Lise Lande skriver i en e-post til Universitas at de er opp-tatt av at de internasjonale studentene ivaretas på lik linje som andre studenter. I tillegg gjennomfører universitetet en undersøkelse kalt «start of studies» for å motta tilbakemeldinger fra de internasjonale studentene. Hun legger til at UiO setter pris på de internasjonale studentene og deres bidrag til et mangfoldig studentmiljø.

Samtidig som hun kjenner på utenforskap, har Rodriguez brukt den siste tiden til å bevise at dokumentene hennes er ekte. 12. september fikk hun en e-post fra administrasjonen ved UiO om at hun hadde blitt valgt ut til en tilfeldig kontroll.

– Jeg har betalt over 180.000 kroner, hvorfor skulle jeg lyve om dokumentene mine?

Fristen for å fremvise dokumentene er kort og konsekvensen er stor.

– Du blir sparket ut, konstaterer studenten.

universitas@universitas.no

de sosiale arrangementene som har blitt tilbudt, så har det meste foregått på norsk, og språkbarrieren har bydd på utfordringer.

– Jeg har følt meg ekskludert til det punktet at jeg ikke ville engasjere meg, sier Rodriguez.

Til tross for stor interesse blant internasjonale studenter for å ta norsk-kurs, er de lavest på prioriteringslisten hos UiO. Verken Rodriguez eller Tian fikk plass på norsk-kurs da de kom til Norge.

– Jeg søkte på de to norsk-kursene de tilbød, men fikk avslag på begge. Man må konkurrere med andre studenter, og de internasjonale studentene er nederst på rangstigen, sier Tian.

Som internasjonal programstudent er eneste mulighet å vente

Tilbudsguiden

AVIS

MORGENBLADET

50 % studentrabatt på Morgenbladet

Bestill her:
www.morgenbladet.no/student

Kontakt oss:
abo@morgenbladet.no
23 36 05 00

www.morgenbladet.no

Da Dagsavisen

Få 50 % studentrabatt på Dagsavisen!

Bestill her:
www.abonnement.dagsavisen.no/student

dagsavisen@mediacconnect.no
Tlf: 22 99 80 00
www.dagsavisen.no

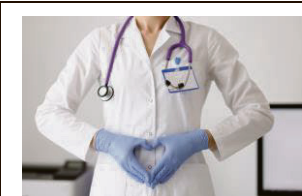
BOKHANDEL

For det er en viktig del av meg.

Adlibris

Lesing for deg

GYNEKOLOG

Majorstua kvinneklinikk

Gynekologisk undersøkelse og celleprøve
Studentpris kr. 950,-

Gynekolog sentralt på Majorstuen. Du får raskt time hos gynekolog, og du trenger ikke henvisning. Enkel timebestilling på nett og ingen ekstra gebyr for timer på kveld og i helger.

Velkommen til en hyggelig og profesjonell time.

Bestill time på
majorstuaqvinneklinikk.no

KINO

C I N E M A T E K E T

MÅNEDENS FILM

ANSELM

WIM WENDERS NYE MESTERWERK

Norsk Filminstitutt

KULTUR

Victoria NASJONAL JAZZSCENE

10 ÅR I EGET HUS

Opplev verdens beste samtidsjazz på Victoria, en ombygget kino i Oslo sentrum.

Vi har rimelige sesongkort for studenter som også gir rabatt i baren. Vår serie UHØRT! på onsdager har gratis inngang.

nasjonaljazzscene.no
Karl Johans gate 35

DANSENS HUS

Egne priser for studenter

METTE INGVAERTSEN

Skatepark
26. - 28. oktober
dansenshus.com

PADEL

STUDENTRABATT SPILL PADEL PÅ NORGES RÅESTE PADELSENTER FOR KUN 300KR PÅ DAGTID

Nordic-Padel har senter på både Økern og Rødtvet og til sammen 18 WPT padelbaner, 2 singelbaner og 15 Trackman 4 golfsimulatorer

Ta kontakt med Tom Hauglund på thnorpad.no for mer info og booking

LES MER PÅ: WWW.NORDIC.PADEL.NO
INSTAGRAM: NORDIC_PADEL

NORDIC PADEL

PSYKOLOG

10 % studentrabatt hos privat psykolog

Les mer på
www.lianfjell.no/student

LIAN & FJELL
PSYKOLOGTERAPISTER

TANNLEGE

studenterlunden tannlegesenter

50 % på første undersøkelse med to røntgenbilder og lett rens.

20 % rabatt på vanlig tannbehandling*

Les om Oslo kommunes støtteordningen for unge voksne 21-24 år på vår hjemmeside.

Timebestilling på
www.studenterlunden.no
eller tlf. 22337531

Adresse Stortingsgaten 12, 0161 Oslo

Norske mediehus om journalistikkstudiet

Tall fra Oslomet viser at mange journalistikkstudenter faller fra, til tross for kamp om plassene. Norske mediehus peker imidlertid på kompetanse og erfaring som viktigere enn en bachelorgrad i journalistikk.

Journalistikk

tekst Sunniva Sagevik

Forrige uke kunne Universitas melde at én av tre studenter dropper ut av journalistikkstudiet ved Oslomet. En god forventningsavklaring i bunn er viktig for å få bukt med frafallet, mente instituttleder Anne Hege Simonsen.

I mellomtiden har Universitas slått på tråden til en rekke anerkjente journalister og redaktører ved norske mediehus for en samtale om studiet, med utgangspunkt i følgende spørsmål: Er en bachelorgrad i journalistikk nødvendig for å jobbe som journalist? Ikke egentlig, kunne mediehusene meddele. Erfaring er minst like viktig.

Mange veier til Rom

FOTO: HANS TRYGVE HOLM

Man lærer ikke nødvendigvis alt på helgevakter i en lokalavis

Reidun Kjelling Nybø, generalsekretær i Norsk Redaktørforening

Reidun Kjelling Nybø, generalsekretær i Norsk Redaktørforening, er imidlertid klar på at journalistutdanning er viktig. Likevel vedgår hun at den ikke er avgjørende.

– Journalistutdanning er på ingen måte overflødig, men det er heller ikke den eneste veien inn i yrket, sier Nybø på telefon fra Bodø.

Norsk Redaktørforening har som mål å sikre informasjons- og ytringsfrihet for alle, og arbeider tett opp mot redaktører i ulike mediehus i Norge. Nybø peker på rekrutteringsproblemer rundt om i landet og viktigheten av å tilby journalistutdanning utenfor hovedstaden.

– For eksempel her på Nord universitet, hvor de har utdannet journalister i 35 år, har det hatt en ekstremt stor betydning for muligheten til å få tilgang på journalister som både blir i yrket og som har en grunnkompetanse, sier Nybø.

Nybø synes det er bekymringsverdig at frafallet er høyt ved journalistikk og er opptatt av å bedre kommunikasjonen mellom bransjen og utdanningsinstitusjonene for å sikre studiets relevans. Nybø, som selv er utdannet journalist ved Nord universitet, understreker behovet for kompetente og mangfoldige redaksjoner.

– Du må forstå hvordan mediene er skrudd sammen, samfunnsrollen og ha kjennskap til presseetikken. Man lærer ikke nødvendigvis alt på helgevakter i en lokalavis. For meg var det veldig fint å ha den kombinasjonen, det hadde jo manglet noe om jeg ikke fikk den kompetansen fra journalistikkstudiet, legger Nybø til.

Nybø vil derimot understreke at mangfold ikke oppstår dersom alle skal gjennom samme løp.

– Det er ikke sunt at alle journalister har samme bakgrunn. Det er viktig å rekruttere fra alle samfunnslag, avslutter hun.

Nødvendig med erfaring

FOTO: AFTENPOSTEN

Skal du ha jobb i Aftenposten bør en ha litt erfaring fra før

Eirik Fardal, avdelingsleder for dagordengruppen i Aftenposten

Eirik Fardal, avdelingsleder for dagordengruppen i Aftenposten, er enig med Nybø hva gjelder behovet for mangfold, men understreker samtidig betydningen av faktisk skriveerfaring.

– Hvis du tenker deg en gruppe med sommervikarere, så vil jeg gjerne ha en gruppe som er litt sammensatt med forskjellig bakgrunn. Eksempelvis noen som har studert statsvitenskap, noen fra NHH og journalistikkstudenter. Blanding er nok det beste, men felles er at alle må ha erfaring fra journalistikken, sier han.

– Dere har aldri ansatt noen uten journalistisk arbeidserfaring?

– Nei, det vil jeg ikke si. Det er liksom et sjansespill.

Fardal reflekterer rundt det å være en

del av journalistikken. Han understreker viktigheten av å prøve ut egne ideer, være en del av en redaksjon og håndtere en god lokalavis før man får sjansen i en større redaksjon. Dette trenger imidlertid ikke å være nok.

– En del får man også fra utdanningen, blant annet kunnskap om etikk, forvaltningsforståelse og innsynkunnskap. Det er viktig det øg, sier Fardal.

– Hva mener du om journalistikkstudiet?

– Jeg har jo litt lite innsyn i hva som skjer i utdanningen akkurat i dag, men jeg vil jo si at dersom du ikke har realkompetanse så vil jeg råde søkerne til å få seg det først. Skal du ha jobb i Aftenposten bør en ha litt erfaring fra før, konstaterer Fardal.

– Håndverket kan vi lære deg

FOTO: KLASSEKAMPEN

Håndverket kan vi lære deg, men man får ikke på plass interessen hvis man ikke har den fra før

Mari Skurdal, ansvarlig redaktør i Klassekampen

Mari Skurdal er ansvarlig redaktør i Klassekampen. Også hun er opptatt av mangfold, men forteller at utdanning i journalistikk ikke nødvendigvis sikrer dette.

– Dette er ikke noe konsulentbyrå, så vi vektet jo ikke 80 prosent sånn eller 20 prosent slik. Vi tar det jo ut ifra de søkerne vi har. Vi er vel fortsatt et flertall som ikke har utdanning i journalistikk, men vi har god nytte av de som har, som nok kan en del mer metodikk fra studiet, for eksempel.

Skurdal understreker imidlertid at Klassekampen vektlegger en del andre kriterier utover ren skrivekompetanse. Avisen ser blant annet på søkeres saksområder og erfaringer for å skape en god balanse i redaksjonen.

– Ulik realkompetanse er viktig, skrivekunnskap fra Universitas for eksempel. I tillegg kan erfaring fra politikken eller organisasjonslivet være nyttig når vi på

venstresiden undersøker samfunnet. For eksempel kan kjennskap til saksang i kommunestyret være verdifullt, sier hun.

– Du må jo kunne skrive, men det sier jo seg selv. Det er en fordel hvis du vet hvordan Norge fungerer. Det er mange som har tatt internasjonale studier og kan et eller annet spesielt om et tema, men det viktigste er en bred samfunns- og kulturforståelse.

– Forrige uke pratet vi med Søren Boy Skjold fra journalisthøyskolen i Aarhus, hvor de blant annet tester vordende journaliststudenters kunnskap om dansk samfunn. Hva tenker du om det?

– Skal du bli journalist må du være samfunnsengasjert. Håndverket kan vi lære deg, men man får ikke på plass interessen hvis man ikke har den fra før, sier Skurdal.

Kompetanssmål i endring

FOTO: ELFI LEINAN

Generasjonene nå er jo vant til å publisere

Hanna Thorsen, redaksjonssjef i Dagsrevyen i NRK

I likhet med Skurdal er Hanna Thorsen, redaksjonssjef i NRKs Dagsrevyen, opptatt av å vekte forskjellig kompetanse ulikt. Thorsen peker på publiseringen av levende bilder og hvordan yngre generasjoner vokser opp med et annet forhold til skjerm, bilde og internett generelt.

– Generasjonene nå er jo vant til å publisere. Det er veldig verdifullt og den kompetansen kommer til å påvirke hvordan man rekrutterer. Det er litt tidlig å si ennå, men det blir spennende å se hvordan det slår ut for vår bransje, sier Thorsen.

Redaksjonssjefen forteller at man kan skaffe seg erfaring på flere måter, som i likhet med Fardal helst ser at søkerne har arbeidet i andre mediehus for.

– Men det er også viktig å inneha en forståelse av hva yrket innebærer, hva bransjen har behov for, avslutter Thorsen.

Flere menn tar ut foreldrestipend

Takknemlig: I stedet for å måtte jobbe ved siden av studiene, gjør ordningene fra Lånekassen at Teodor har mer tid til datteren Maiken.

Teodor Bruu-Kammler (29) fikk barn samtidig som han skulle starte studiene. Derfor oppfylte han ikke kravene for å få foreldrestipend fra Lånekassen.

Foreldrestipend

tekst Ada Louise Andreassen
foto Sigrid Ewing

Når du får barn under utdanningen, kan du ha rett på foreldrestipend. Det innebærer at du i en periode får støtten fra Lånekassen utbetalt som stipend. I motsetning til vanlig stipend og lån har du også rett på foreldrestipend selv om du tar permisjon fra utdannelsen som følge av at du har fått barn.

I fjor mottok 2300 studenter foreldrestipend fra Lånekassen. Stipendet ligger på rundt 137.000 kroner for studieåret 2023–2024 og skal dekke det første året etter barnets fødsel. Altså mottar du det samme beløpet som du ville gjort med vanlig basislån, men hele beløpet er stipend uten lån.

– Tanken er jo at Lånekassens ordninger skal være tilpasset livet og gi muligheten til at hverdagen til studenter skal gå opp når man får barn under utdanningen, sier Annbjørg Leden Nytrøen, kundeveileder i Lånekassen.

Imidlertid følger det visse krav fra Lånekassen for å kvalifisere til stipendet.

Mellom to stoler

Studenter som får foreldrestipend må ha vært i utdanning frem til 3

uker før termindato. I tillegg må vedkommende ha startet på studiet minst 4 måneder før fødsel. Slik faller student Teodor Bruu-Kammler (29) gjennom ordningen.

I fjor startet han på biovitenskap ved Universitetet i Oslo, samtidig som han og kjæresten fikk lille Maiken (1). Siden hun ble

Det er mange ting som er vanskelig med småbarn, men økonomien er ikke en av dem

Teodor Bruu-Kammler,
bachelorstudent

født midt i studiestart, hadde ikke Bruu-Kammler rett til foreldrestipend. Det var surt, men Teodor forklarer at han har full forståelse for at ordningen er slik den er.

– Tenk hvis det var slik, når man får barn og er arbeidsledig, at man bare kunne melde seg opp til enkeltemner, ta perm med en gang og få penger gratis. Det er jo ikke en god løsning. Så jeg skjønner at reglene er som de er. Det var

bare uflaks for oss.

Bruu-Kammler mottar heldigvis både tillegglån og barnestipend fra Lånekassen, som du kan søke om hvis du er i utdanning og har barn under 16. Tillegglånet ligger på inntil 55.820 kroner i året, og barnestipend inntil 1954 kr per måned. Dette kommer godt med i hverdagen som student.

Å sjonglere livet som student og småbarnsfar gir ikke tid til en deltidsjobb, noe lånet og stipendet kompenserer for. Bachelorstudenten opplever likevel at det ikke er så mye dyrere å leve med et lite barn enn å leve uten.

– Det handler mer om at studenter generelt har dårlig råd enn at det er spesielt mye vanskeligere å få tingene til å gå rundt med småbarn. Det er mange ting som er vanskelig med små barn, men økonomien er ikke en av dem.

Andelen menn vokser

Andelen menn som mottar foreldrestipend fra Lånekassen har økt betydelig de seneste årene. I studieåret 2015–2016 var 4,8 prosent av stipendmottakerne menn, mens fram til studieåret 2021–2022 har andelen vokst til 10,5 prosent.

– Det henger kanskje sammen med pappaperm-reglene som elters i samfunnet. Fedre er påkrevd å ta mer av permen enn tidligere, sier Bruu-Kammler og utdyper:

– Det forplanter seg kanskje nedover til studenter, og at det derfor er mer sosialt vanlig for fedre å ta perm. Som jo er veldig bra.

Sosiolog ved Institutt for sam-

funnsforskning (ISF) Ragni Hege Kitterød stemmer i.

– Reglene for fedrekvote fører til at flere fedre tar permisjon. Vi ser at de fleste som har rett til det, tar permisjon. Dette bidrar trolig til å endre normene for utforming av farsrollen, sier Kitterød.

Ifølge henne viser også andre undersøkelser at stadig flere mener at en likestilt familie er foretrekke – en familie der man deler arbeidet hjemme likt og der partner deltar omtrent like mye i yrkeslivet. Oppslutningen om en slik familiemodell har økt kraftig, både blant menn og kvinner og på tvers av alders- og utdanningsgrupper hevder Kitterød.

– I et lengre perspektiv ser vi et klart mønster der fedre er mer ak-

til. Ordningen med foreldrestipend har for eksempel visse unntak som gjør at du kan ha rett på stipendet selv om du ikke oppfyller de formelle kriteriene.

Kundeveileder Nytrøen oppfordrer derfor alle som skulle oppleve en endring i utdanningsforløpet sitt å ta kontakt med Lånekassen.

– Å bli foreldre er en så viktig og personlig del av livet. Derfor anbefaler jeg å ta direkte kontakt med oss slik at vi best mulig kan hjelpe deg i din situasjon.

Selv om Bruu-Kammlers situasjon ikke ga han rett på foreldrestipendet, har han flere år igjen av studiet. Han forteller at hvis han og kjæresten skulle få barn nummer to i nærmeste fremtid, vil han helt klart benytte seg av ordningen.

Hvis vi får et barn nummer to vil vi helt klart benytte oss av ordningen

Teodor Bruu-Kammler,
bachelorstudent

ti tv involvert i familien. De bruker mer tid både til å ta seg av barna og til å gjøre husarbeid.

Finnes unntak

Krav og regler for lån og stipend kan være krevende å forholde seg

til. Ordningen med foreldrestipend har for eksempel visse unntak som gjør at du kan ha rett på stipendet selv om du ikke oppfyller de formelle kriteriene.

Kundeveileder Nytrøen oppfordrer derfor alle som skulle oppleve en endring i utdanningsforløpet sitt å ta kontakt med Lånekassen.

– Å bli foreldre er en så viktig og personlig del av livet. Derfor anbefaler jeg å ta direkte kontakt med oss slik at vi best mulig kan hjelpe deg i din situasjon.

Selv om Bruu-Kammlers situasjon ikke ga han rett på foreldrestipendet, har han flere år igjen av studiet. Han forteller at hvis han og kjæresten skulle få barn nummer to i nærmeste fremtid, vil han helt klart benytte seg av ordningen.

– Hvis den ikke hadde vært der, hadde det ikke vært aktuelt å få et til barn under studiene. Nå har dama mi tatt hele permen, siden det var sånn det måtte bli.

Med basislån må man bestå fag for at deler av lånet skal kunne gjøres om til stipend. Foreldrestipendet er det derimot mulig å få selv om man tar ut permisjon.

– Jeg tror ikke at det hadde vært aktuelt med en runde til der jeg ikke kan ta perm. Da hadde vi sikkert ventet til etter at jeg var ferdig på studiet, avslutter biologistudenten.

USYNLIG ULIKHET I AKADEMIA:

Førstegenerasjonen

Hjemmekjær: Susanne Slettebakken (21) vanker mellom verk av oldtidens lærde.

Forskjeller i utdanningsvalg:

+ Tall fra Statistisk sentralbyrå (SSB) viser at studentenes utdanningsvalg avhenger av foreldrenes utdanningsbakgrunn.

+ 46 prosent av studenter som har foreldre med høyere utdanning, tar en grad som krever fire års studier eller mer.

+ Blant studenter med foreldre som kun har videregående utdanning, ender bare 14 prosent opp med å ta en lengre grad.

I en kartlegging gjort av sosiologiprofessor Marianne Nordli Hansen i 2012 utgjorde personer med arbeiderklassebakgrunn kun 7 prosent av doktorgradsstudenter i Norge.

Tall fra SSB viser at utdanningsvalg i stor grad er påvirket av foreldrenes utdanningsbakgrunn. Sosiolog mener studenter med arbeiderklassebakgrunn lett kan føle seg som «fisk på land» i første møte med akademisk.

Ulikhet

tekst Shilan Sari
foto Isabel Svendsen Berge og Adrian Heggem Misfjord

Susanne Sørli Slettebakken (21) briefet ofte med politikk og nyhetsbildet over telefonen til foreldrene sine i den lille hjembygden i Holsnøy utenfor Bergen.

Hun er på sitt siste år av en bachelor i internasjonale studier ved Universitetet i Oslo, og planen videre er master i rettsvitenskap til våren. Men veien dit har ikke vært en selvfølge. Den kommende jussstudenten er nemlig den første i familien som tar høyere utdanning.

– Mamma fullførte videregående, men har ingen videre utdanning. Pappa fikk ikke fullført yrkesfag fordi de la ned en linje

som han skulle gå på etter førsteåret, sier UiO-studenten.

Blant studenter med foreldre som kun har videregående utdanning, er det bare 14 prosent av dem som ender opp med å ta en lengre grad. Det viser tall fra Statistisk sentralbyrå (SSB).

I tillegg kan de såkalte førstegenerasjonsstudentens møte med akademisk oppleves helt annerledes enn for andre førstegangsstuderende, mener forsker Juni Katrine Lie.

Helt fra bunn

Tross egen utdanningsbakgrunn har foreldrene til Slettebakken

vært tydelige på hva Susanne bør gjøre annerledes.

– De har vært veldig på at jeg skal ha masse utdanning, og få det beste jeg kan. Så det har vært press.

Susanne mener det er viktig å bli mer bevisst på utfordringene førstegenerasjonsstudenter opplever. Hun er ikke i tvil om at de på studiet som har foreldre med høyere utdanning, har en klar fordel.

– De har foreldrene som kan

Å finne den akademiske selvtiliten og selvstendigheten selv, til forskjell fra de som kommer fra akademisk-vante hjem, er ikke enkelt, forteller Slettebakken.

– De har kanskje et bedre grunnlag, mens jeg har måttet ta det helt fra bunnen av.

Amerikansk begrep

Tilhørighetsfølelse er et nøkkelord i Juni Katrine Lies forskning på førstegenerasjonsstudenter. Hun

Jeg klandrer ikke foreldrene mine for det heller, for de hadde på ingen måte muligheten

Susanne Sørli (21), UiO-student

lese tekster og gi litt råd. På universitetet så har jeg ingen jeg kan spørre om hvordan man gjør ting, sier Slettebakken og legger til:

– Men jeg klandrer ikke foreldrene mine for det heller, for de hadde på ingen måte muligheten.

er sosiolog og forsker ved Senter for tverrfaglig kjønnsforskning på Gaustad. Masteroppgaven hun skrev om tematikken, kom ikke ut av det blå. Sosiologen var nemlig selv først ut som student i familien, og husker at foreldrene med

nsstudentene

Førstegenerasjonsforsker: Sosiolog og forsker Juni Katrine Lie var selv førstegenerasjonsstudent. Nå har hun forsket på tematikken.

industri- og politibakgrunn ikke alltid forstod hva hun drev med på Blindern.

Inntil nylig har det ikke vært vanlig å ha noe begrep om førstegenerasjonsstudenter i norsk kontekst, forteller forskeren. Det intuitive begrepet er lånt inn fra det amerikanske og langt mer etablerte «First Gen».

– Det refererer til at man er den første i sin familie til å ta høyere utdanning, og brukes ofte for å omtale studenter med ikke-akademisk eller såkalt arbeiderklassebakgrunn.

Akademiske fisker

Sosiologen peker på at overgangen til universitetet kan være spesielt stor for de som opplever at den akademiske verden skiller seg veldig fra oppvekstmiljøet man kommer fra.

– Forskning peker for eksempel på det akademiske språket som en sentral forskjell. Førstegenerasjonsstudenter er vant med et hverdagslig språk hjemmefra,

og det teoretiske og abstrakte kan oppleves fremmed, sier Lie og utdyper:

– Det snakkes jo også om sosiale koder, at det er to ulike felt eller miljøer. Man ser for seg at det akademiske feltet kan stå som en slags motsetning til et arbeiderklassemiljø.

Lie refererer til filosofen Pierre Bourdieus begrep om «habitus». Enkelt forklart beskriver «habitus» at ulike væremåter oppstår hos personer med ulik klassebakgrunn.

– Når habitus ikke er i sitt rette element, kan det sammenlignes med å være en fisk på land.

Selv om Lie understreker at fiske-analogien er satt på spissen, er hun klar på at en dissonans mellom kropp og omgivelser kan føre til negative følelser hos førstegenerasjonsstudenter. Hun viser til blant annet skam, at man ikke duger eller at man ikke er bra nok.

Følelse av hjem

Imidlertid er det store nyanser, og de aller fleste føler ikke på én rendyrket tilhørighet til det ene eller andre, ifølge Lie. I tillegg kan møtet med akademia også være en lettelse for mange, og kanskje aller mest for de som har følt seg litt annerledes i oppvekstmiljøet, sier

forskeren.

– Når de da kommer til universitetet finner de ut at de faktisk hører hjemme. Følelsen av å være annerledes, men også følelsen av at man kommer hjem på universitetet, er på en måte to fortellinger som sameksisterer.

Likevel mener Lie at man må være forsiktig med å peke på ulike studenters forutsetninger i akademia.

Man kan ofte tenke at en har dumme spørsmål

Juni Katrine Lie, Forsker og sosiolog

– Det er lett å tenke at middelklassestudenter svømmer lett på Blindern, men slik er det ikke nødvendigvis, sier Lie og viser også til de psykiske helseutfordringene i studentmassen generelt.

– Alle som er studenter for første gang vil jo oppleve noen barrierer.

Lie er derimot klar på at det er viktig å rette fokus mot utfordringene førstegenerasjonsstudenter kan oppleve.

– Spesielt i sammenheng med andre faktorer som minoritetsbakgrunn, kjønn og funksjonsevne, poengterer hun.

Førstegenerasjons tips

– Har du noen råd du ville gitt andre førstegenerasjonsstudenter?

– Man kan ofte tenke at man har dumme spørsmål, eller noe sånt. Men man må ikke være redd for å spørre eller be om hjelp fra både veiledere og professorer!

For de som ikke er heldige med hjelp til studiene fra foreldre eller søsken, oppmuntrer Lie til å bruke nettverket man har, som for eksempel eldre studenter eller andre man kjenner, om hjelp til å lese gjennom eller redigere oppgaver.

– Ellers så tror jeg det er viktig å tenke at man selv har noe her å gjøre, og ikke tvile på det.

Tilbake på Blindern er Susanne Slettebakken stolt av bakgrunnen sin. Likevel ønsker hun seg mer dialog om førstegenerasjonsstudentenes utfordringer.

– Det er fint å vite at det ikke bare er meg og min bakgrunn alene, men at det faktisk er en greie. Man kan finne trøst i det, når det er litt harde stunder.

Reklame for kosttilskudd

Kosttilskudd frir til studentene med lovnader om bedre konsentrasjon og hukommelse. Legeforeningen er imidlertid svært skeptisk.

Reklame

tekst Agnes Torsvik Lorentz

Den siste tiden har det floreret en reklame på Facebook og andre sosiale medier for et kosttilskudd spesielt rettet mot studenter. Optibrain virker som en mirakelkur, og lover økt konsentrasjon i forelesninger og bedre hukommelse.

Leder i Norsk forening for allmennmedisin Marte Kvittum Tangen mener derimot at slike kosttilskudd er sløsing med penger.

– Her reklameres det for et kosttilskudd hvor man ikke har dokumentasjon for påstandene de har om virkningen, sier Tangen som også hevder at kosttilskuddet kan få motsatt effekt.

Udokumentert reklame

Lederen i Legeforeningen er langt fra ordknapp, når hun blir spurt om preparatets ingredienser.

– Dette er for meg udokumentert, og samsvarer ikke med mine medisinske vurderinger. De reklamerer for et

Det er en stakkarsliggjøring av studenter

Karl-Fredrik Tangen, førstelektor, Institutt for markedsføring ved Høyskolen i Kristiania

preparat som inneholder ginseng, ashwagandha, magnesium og to ulike B-vitamin typer. Ingen av disse virkestoffene har dokumentert effekt på det de sier det skal virke for.

For å underbygge påstandene sine, henviser Tangen til Nafkam. Det er et nasjonalt forskningscenter innen komplementær og alternativ medisin. På sin hjemmeside skriver de at ginseng kan ha en mulig effekt på utmattessymptomer, men kan ikke anbefales som behandling for det er gjort flere undersøkelser. Videre skriver de at ashwagandha har vist liten effekt mot angst og stress, men at det kreves mer forskning før de kan avklare om stoffet fungerer eller ikke.

Optibrain er produsert av Vita Pura AS, som også selger kosttilskudd for vektnedgang og søvn.

Motsatt effekt

På Optibrain sin hjemmeside skriver de at den anbefalte dosen per dag er to tabletter. Det er umulig for Tangen å svare på om denne dosen er farlig eller ikke. Hun kan derimot si med sikkerhet at kosttilskuddet ikke må tas av gravide eller sammen med andre medisiner.

Hun påpeker også at personer med en kronisk sykdom, som diabetes, mageproblemer eller nevrologisk sykdom, heller ikke skal ta produktet. Da kan

tabletten være direkte farlig. Dette begrunner hun med at preparatet kan få uheldige utslag når det tas sammen med eventuelle andre medisiner man går på.

– Jeg ser altså ingen grunn til at man som student skal bruke penger på et slikt preparat. Det man risikerer er at man kan få bivirkninger av det, og dermed helt motsatt effekt av det man ønsker å oppnå. Dette kan være diaré, oppkast, magesmerter, hodepine, lavt blodsukker og søvnforstyrrelser.

Andre alternativer

Det finnes derimot andre alternativer for dem som vil bedre konsentrasjonen og redusere stress. Doktors anbefaling er krystallklar.

– Mitt beste råd er fysisk aktivitet. Det har dokumentert effekt både på økt hukommelse og konsentrasjon, og reduserer også psykiske plager som angst og depresjon.

I tillegg understreker hun at personer som spiser sunt og variert ikke har behov for kostholdstilskudd. Gjennom et normalt og variert kosthold klarer kroppen å suge til seg det den har behov for, som D-vitaminer og magnesium, mener legen.

Andre regler for kosttilskudd

Når det gjelder reklame er det forskjellige regler for legemidler og kosttilskudd. Ettersom Optibrain ikke er et legemiddel, står de friere for å reklamere for produktet sitt.

– Legemidler er nemlig strengt regulert, og man må ha god og grundig dokumentasjon. Kosttilskudd har derimot ikke noe krav til sikkerhet og kvalitet, og de trenger heller ikke å dokumentere effekt eller bivirkninger i reklamen, forklarer legen.

Likhet med Coca-Cola

– Dette er klassisk reklame, sier Karl-Fredrik Tangen. Han er førstelektor ved Institutt for markedsføring på Høyskolen Kristiania.

Tangen forteller at produktet de selger, og innholdet i reklamen, ligner på grunnlaget for reklamebransjens opprinnelse i patentmedisinen. Dette er samme type teknikk som Coca-Cola brukte i sine tidligere reklamer.

– Dette er en 200-årig reklamehistorie de sklir rett inn i.

Han forklarer at da Coca-Cola ble opprettet, rettet de produktet sitt mot slitne kontorarbeidere med lange arbeidsdager. På samme måte mener Vita Pura at deres produkt er godt egnet for trøtte studenter som trenger ekstra konsentrasjon.

Oppfordrer til kritisk tenkning

Selv om slitne og trøtte studenter kan føle seg fristet av dette produktet, er førstelektoren klar på at studenter ikke skal skånes for slik reklame.

– Jeg tenker at hvis ikke studenter

Hellig gral: Ifølge en annonse er kosttilskuddet Optibrain perfekt for studenter. Legeforeningen er derimot uenig.

er kritiske til denne reklamen, så har utdanningssystemene sviktet dem litt. Jeg synes ikke studenter fortjener egen beskyttelse.

Likevel mener han det godt kan være regler for hva som er sant og ikke i reklame, og regler for hvor man skal utsettes for hva. Men å tenke at studenter er en svakere gruppe sammenliknet med jevnaldrende, blir feil, ifølge forskeren.

– Det er en stakkarsliggjøring av studenter, sier han.

Ubekvemme studenter

Tangen ser også det er en sammenheng mellom studentenes situasjon og mulighetene til reklamebransjen.

– Jeg tror slik reklame særlig retter seg mot studenter som er ubekvemme med studiesituasjonen og leter etter en løsning, sier Tangen og legger til:

– Ikke minst har skolen og helsevese-

net, på grunn av koblingen mellom økt ADHD-diagnostisering og økt bruk av ritalin, lært dagens studenter at medisinering er tingen.

Han tror derimot ikke at slitne studenter nødvendigvis betyr at produktet kommer til å selge.

– Jeg håper jo ikke at det gjør det. Og hvis det gjør det, er det kanskje ikke bare lovverket for reklame som må strammes opp. Da må vi også se på hvorfor studenter søker individuelle løsninger på problemer i et system som de nærmest er tvunget inn i. Alternativet er at studentene går sammen og krever bedre undervisning, krever å få sove lenger, og krever å få bedre læremidler.

Universitas har tatt kontakt med Vita Pura, men har ikke fått svar.

universitas@universitas.no

kudd vekker harme

Jeg ser ingen grunn til at studenter skal bruke penger på et slikt preparat

Marte Kvittum Tangen, leder i Legeforeningen

klimarektor: **Armann Kippersund**
Armannkipper@gmail.com 414 95 167

KLIMA

FREMTIDENS KOSTHOLD I VANNKANTEN

Et hav av m

Tenke tang(k): Lucas Wenk-Wolff (25) håper arrangementet «Ocean Week» vil bidra til at studenter tenker nytt rundt bærekraftig mat.

Er tang og tare mer enn bare slibrige tentakler i vannkanten? Forskere mener det er på tide å bake tang og tare inn i kostholdet.

Fremtidens kosthold

tekst Helena Haakerud
foto Isabel Svendsen

Hva har softis, sjokolademousse og wakame-salat til felles? De tre produktene er, i tillegg til å være helt vanlige matvarer, også produkter av tang og tare. Flere forskere sier også at havgresset bør bli en større del av framtidens kosthold. Green Office inviterte ekteparet som har gjort kunnskap om tang- og tare til sitt misjonsprosjekt, til å holde et foredrag under «Ocean Week» på UiO. En uke senere møter vi dem i Hvervenbukta, bare et steinkast unna sentrum.

– Vi kalles alt fra tang-eksperter til tang-entreprenører, sier Bjørn Viken, leder for firmaet Ting med Tang, mens han skuer utover den vindstille fjorden.

– Dette er jo helt sinnssykt næringsrikt, og det er gjort veldig mye forskning. Men det er gjort

veldig lite fra forskning til matfattet, sier han.

Sammen med kona Anne-Lise Viken inviterer han kursdeltakere ned til fjæra for sanking, og samles deretter rundt et bord for å gi smaksløkene deres innblikk i den skjulte skattens gastronomiske eminens. Ekteparet har tiltrukket seg alt fra naturentusiaster til vennegjenger på blåtur.

Begge bruker tang og tare aktivt i matlaging, der de sylter det, tørker det eller spiser det rått. Det er likevel ikke store mengder som skal til for et verdig måltid, skal vi tro ekteparet.

– Det jeg synes er det beste er å bruke fersk blæretang fordi den er så tilgjengelig. Enten om jeg sylter den, eller har den i tzatsiki, sier Anne-Lise.

På grunn av en opphopning av næringsalter i Oslofjorden som kveler det naturlige livet, lønner det seg likevel å komme seg litt utenfor byområdet. Bortover mot Drøbaksundet begynner de fleste

artene å være gode å spise, og lett tilgjengelig for sanking.

– Det viktigste å huske på når du skal sanke selv, er at du er et sted med god gjennomstrømming, hvor det ikke er utslipp, og at tangen sitter fast og ikke er drevet i land. Men ingen arter er giftige, sier Bjørn.

Noen er skarpe, syrlige og spisse, andre er avrunda og fine

Bjørn Viken, tangekspert

– Det forandret livet mitt

Alger er rike på næringsstoffer, jod og ikke minst umami. Ifølge ekteparet er næringsinnholdet og den unike smaken de to uslæelige hovedgrunnene til at flere burde bruke det i matlaging.

– Du får en avrundethet når

du tar inn råstoffer som inneholder mye umami. Akkurat som en god vin, kan du si. Noen er skarpe, syrlige og spisse, men noen er avrundne og fine, sier Bjørn.

– Ikke minst at det er en uutnyttet ressurs som ligger der gratis for hvermannsen, skyter Anne-Lise inn

Arne Duinker, forsker ved Havforskningsinstituttet, og Jorunn Skjermo, forsker på makroalgeteknologi ved forskningssenteret Sintef, er også opptatt at flere skal benytte seg av tang og tare i kostholdet.

– Det er mye nytt og spennende. Det forandret livet mitt da jeg begynte med det, sier Duinker.

Ifølge Duinker er verdens økende befolkning et godt argument for å spise mer tang.

En uutnyttet ressurs

– Grunnen til at vi burde produsere mer tang og tare, er at det er mer mat å hente lengre ned i næringskjeden. Landjorden er på en måte oppbrukt.

Duinker sikter til at utbyttet av energi da blir redusert for hvert ledd i næringspyramiden. Det vil derfor være mer tilgjengelig mat

hvis man begynner å spise tang og tare, i forhold til torsk og laks, mener forskeren.

– Etter hvert så vil det bli mangel på både mat, men også viktig næringsstoffer. Store folkegrupper rundt om i verden er feilernært, da stiller taren med viktige næringsstoffer, tilføyer Duinker.

Også godt for moder jord

Skjermo vektlegger på sin side også andre aspekter ved tang og tare.

– Tare er også en av de mest effektive plantene i planteriket til CO₂-fangst, sier Skjermo.

Omtrent 50 prosent av fotosyntesen i verden foregår hos sjøgress og mikroalger i havet. Skjermo forteller at økt produksjon av tare vil kunne ha en klimaeffekt ved å binde CO₂ i ny biomasse, men vektlegger at effekten er avhengig at det utelukkende brukes til dette.

Man antar at potensialet som ligger i denne CO₂-fangsten er stor, men foreløpig er det et pågående forskningstema. Ifølge Skjermo er det derfor usikre tall knyttet til dette.

– Det er tall som viser at rundt 10 prosent av CO₂-en som blir tatt

muligheter

Tangentusiast: Anne Lise Viken og ektemannen Bjørn startet firmaet Ting med Tang i 2016. De ønsket å dekke et kunnskapshull med tang og tare.

opp av algene, mistes under dyrking. Noe av dette forsvinner ut av kretsløpet og representerer en varig lagring, men akkurat hvor mye vet vi ikke sikkert enda.

Duinker påpeker på sin side tang og tares rolle i å redusere utslippet fra de prompende kuene.

– Når du tilsetter tang og tare i fôr påvirker du bakteriesammensetningen i tarmsystemet, som gjør at du får mindre av de bakteriene som produserer metan. Når de tilsettes fôr til husdyr så reduserer de kraftig metanproduksjon, sier han.

Altså kyr som spiser tang = mindre farlig prompting.

Det forandret livet mitt da jeg begynte med det

Arne Duinker, forsker ved Havforskningsinstituttet

Havets bacon

Over 99 prosent av taredyrking i verden skjer i dag i Asia. På tross av vår lange kystlinje, ble de første konsesjonene i Norge til taredyrking først gitt ut i 2014. Mes-teparten av denne dyrkingen går nå til produksjon til husdyrfôr, og

litt til mat.

– Det tok jo 30 år å utvikle lakseoppdrett. Riktignok kan de mye om taredyrking i Asia, men vi har andre forhold.

Likevel er havet for alle, og forskeren oppfordrer de som kan til å bruke fjæra til å sanke tang og tare, på samme måte som skogen brukes til å sanke sopp og bær.

Tilbake på Blindern møter vi masterstudent i historie Lucas Wenk-Wolff (25) fra Green Office. Selv bruker han tang i salt, men han har nok en liten vei å gå for også han kan ta plass ved bordet blant de tangfrelste. Likevel be- nekter han ikke at det finnes flere

studenter som begynner å flørte med tanken på tang og tare til ulike bruksområder.

– Jeg har en venninne som studerer organisasjon og ledelse som har snakket med meg om å satse på tang og tare til å lage en organisasjon for alternativer til plast.

Wolff sikter til tangens allsidige brukspotensiale, som også har egenskaper man kan utnytte til bruk i emballasje. Likevel mener han at tang og tare innenfor mat er lite utstrakt blant studenter, siden det er så mange som ikke er vant til det.

– Hensikten med arrangementene under «Ocean Week» var jo nettopp å tilby matretter med tang og tare for å få studenter til å begynne å tenke nytt, sier han.

På grunn av en opptrappende eksamensperiode vil vi likevel måtte se lenge etter et et fulldrekket tang-bord til ære for studentene. Samtidig skorter det ikke på muligheter til å gå ut i fjæra og sanke selv. Duinker sverger på sin side troskap til sin egen iskake laget av taren kalt søl, omtalt som «havets bacon», dynket i fløte:

– Det er så fantastisk gøy å se responsen hos folk, de blir veldig overrasket.

universitas@universitas.no

NY KLIMA- OG MILJØMINISTER:

– Jeg spiser mindre kjøtt

Skifter beite: Andreas Bjelland Eriksen (Ap) er klar for nye utfordringer.

Andreas Bjelland Eriksen (Ap) forlater stillingen som statssekretær i Olje- og energidepartementet og trer inn som ny Klima- og miljøminister.

Klima- og miljø

tekst Armann Kippersund
foto Tobias Schildmann Mandt

Han mener at erfaringen som statssekretær for Olje- og energidepartementet (OED) er et gode fremfor en utfordring.

– Det er ingen tvil om at et av de viktigste områdene å lykkes med er energi. Da jeg jobbet som statssekretær, hadde jeg ansvar for å følge opp havvind-satsingen, karbonfangst og -lagring, og hydrogen og arbeidet for å utvikle hydrogen som energibærer i Norge. Alle teknologiene er avgjørende for å kunne omstille Norge.

Samarbeid med forgjenger

Espen Barth Eide (Ap), som har vært klima- og miljøminister fra 2021 til 2023, trer nå inn i rollen som utenriksminister, samme post han hadde fra 2012 til 2013. Eriksen sier at han ikke vil jobbe særlig annerledes enn forgjengeren, og videre at de vil utfylle hverandre på en «fin måte».

– Vi har mange like perspektiv på klima- og miljøsakene, og regjeringen har en tydelig ambisjon om hvilken retning de skal gå. Espen vil også fortsette å bruke mye av tiden sin på sitt internasjonale klimaengasjement. Og siden vi ikke bare skal kutte her hjemme, så kommer vi til å spille godt på lag.

I kontrast til mangeårig erfaring fra regjering og andre ministerposter slik som forgjengeren, er Eriksen en 31 år, og dermed en av de yngste til å inneha en ministerpost.

– Det er en utrolig bra ting at vi politikere fra mange generasjoner, og at vi har med unge folk i politikken. For vi har ulike perspektiver, og det er klart jeg er påvirket av det.

Eriksen svarer videre på spørsmål om personlige klimatiltak, at det er viktig at vi alle må finne gode måter å bidra på hvis vi skal klare den grønne omstillingen.

– Jeg spiser mindre kjøtt, og holder meg i tråd med de nye

kostholdsrådene, sier han og legger til:

– Det er viktig for meg at klimakampen ikke er noe vi gjør alene. Noe av det som blir viktig for meg, er å være med og legge til rette for gode tiltak.

– Oppfordrer du altså alle til mer personlig ansvar i klimakampen?

– Nei, jeg tror det viktigste er at vi lager verktøy og et rammeverk som samfunn i fellesskap. Det er noe vi har gjort med den «grønne boken», hvor vi viser konkret hvordan vi skal kutte utslipp fremover. Også er det viktig at folk der ute er med på de tiltakene vi blir enige om.

Den «grønne boken» kom fra regjeringen i starten av oktober og inneholder blant annet regjeringens varslede klimabudsjett.

Avhengig av gode avtaler

30. november vil COP 28 gå av stabelen, og flere har vært ute og sagt at dette vil bli det viktigste klimatoppmøtet på lenge. Det er første gang etter Parisavtalen i 2015 at de skal nå en ny konklusjon.

– Norge som et lite land, er helt avhengig av at vi får gode internasjonale avtaler med forpliktende samarbeid. Å få til dette vil bli det viktigste for meg under COP 28.

Toppmøtene blir ofte kritisert av aktivister og den politiske opposisjonen for å utvise lite handlekraft. Ofte fordi landene ikke blir enige om hvem som skal ta det største ansvaret.

– Hva tenker du om klimarettferdighet i internasjonale forhandlinger?

– Det er viktig her hjemme óg, å sørge for at byrdene og mulighetene er rettferdig fordelt. Det er klart at det samme er viktig internasjonalt. Vi vet at ulike land har ulike forutsetninger for å være med i klimakampen. Det er utrolig bra at Norge som et rikt land har gått foran i utviklingen i en del av de nye teknologiene.

universitas@universitas.no

DEBATT

idé- og debattredaktør:
tora.vassnes@gmail.comTora Vassnes
901 98 567

KJØR DEBATT

Hete tips om debatter i andre redaksjoner

De fem kjærlighets-
språkene er ikke nok

Det kan være fristende å forklare et mislykket kjærlighetsforhold i at «vi snakket bare forskjellige kjærlighetspråk». Vi lever i en tid hvor vi febrilsk forsøker å plassere våre tidvis rare følelser og behov i enkle modeller som de fem kjærlighetspråkene og horoskoper. Men Gary Chapmans teori om de fem kjærlighetspråkene er ikke tilstrekkelige for å forklare hvert enkelt menneskes emosjonelle behov, skriver Anusha Gupta i The Brown Daily Herald. Teo-

rien sier at hvis vi klarer å kommunisere våre kjærlighetspråk så vil forholdet fungere bedre. En undersøkelse basert på hans teori fant derimot at par med forskjellige kjærlighetspråk ikke har det dårligere enn par med det samme. Kjærlighetspråk er stort, komplekst og mangefasettert, og kan ikke plasseres i en ramme på fem. Personlig kan jeg faktisk like både å bli kost med, bli kalt vakker og få gaver samtidig!

Jeg sletter Tinder

Vår generasjons seksuelle frigjøring er ikke lenger fri når den utspiller seg i datingappene. Appene har blitt en seksuell markeds plass, skriver Martha Dacombe i Cambridges studentavis Varsity. Med fem bilder, utdannelse, alder og kanskje høyde reduserer vi mennesket til standarder ingen kan møte i virkeligheten. Datingapper som Hinge og Tinder kapitaliserer på oss og våre verste drifter. I fjor tjente Hinge 284 millioner dollar på å selge vår brukerdata til tredjeparter. Algoritmer i appene spiller på våre usikkerheter for å holde

oss i appene, vår avhengighet til sveiping kommer av skuffelsen over å ikke få nok likes, og gleden over de gangene vi får dem. Vi sitter fast i en syklus hvor man laster appene ned og sletter dem igjen, og glemmer hvorfor man var på dem til å begynne med. Det er ikke seksuell frigjøring når vi har havnet i lommene på store bedrifter som kapitaliserer på våre usikkerheter, og ikke bryr seg om kjærlighet, å utforske og valgfrihet. Jeg sletter Tinder. Igjen.

Tora Vassnes, debattredaktør i Universitas

Ukas tvitringer:

Rahman Chaudhry @rahmanchaudhry

Læreren som nettopp gjetet 30 skolebarn på 70-bussen klokka åtte på morgenen er den som virkelig bygger landet

En hilsen fra mandag morgen**Ensom prinsesse** @Regelfolger

Nei jeg skal ikke ha guinness jeg er fra bøgda og har vært i skog og hørt trærne bruse, jeg har sett kornåkre gro og høstes, jeg har tatt i jord og ligget i mose

Jeg har drukket nok sevje**Einar Tørnquist** @EinarTornquist

Er det ikke litt pussig at alle disse som sliter med de/dem og hun/henne later til å mestre dette helt fint på engelsk? Jeg hører aldri noen si for eksempel «I love she» eller «Her looks at they» selv om reglene er identiske.

Å slite med å si riktig pronomen er i alle tilfeller tegn på lav intelligens

Debattregler i Universitas

Vil du få din mening på trykk i Universitas?
Send innlegget ditt på e-post tildebatt@universitas.no

Typiske innlegg er mellom 1500 og 2000 tegn, inkludert mellomrom. Lengre innlegg kan vurderes i noen tilfeller

- Vi trykker ikke innlegg som har vært på trykk i andre aviser, eller som er hatske og trakasserende
- Vi tar oss retten til å forkorte innlegg
- Frist for innsending av innlegg er søndag kl. 17
- Legg ved et portrettfoto av deg selv i e-posten

UiO fryser oss ut

Klimakamp

Frida Anine Hagen, journalist i Universitas og UiO-student

Etter bare et par timer på lesesalen må jeg pakke bøkene sammen og dra hjem. Jeg har verken dårlig tid eller noe jeg skal, og jeg er heller ikke sulten. Jeg har ikke blitt ferdig med arbeidet mitt engang, faktisk har jeg masse lesing igjen. Jeg må forlate lesesalen alt for tidlig, fordi det er så forbanna kaldt på lesesalen.

Jeg kler meg i ull hver dag, og sitter med jakke inne for å holde varmen. Likevel hjelper det ikke mot kulden, det er uholdbart.

I november 2022 innførte UiO energitiltak på campusene. Det innebar blant annet å senke temperaturen på lesesalene til 19 grader. Ideen kom fra et godt sted. Det er miljøvennlig, økonomisk, solidarisk. Beskjeden kom i en tid med høye strømpriser og en nylig utbrutt krig i Europa.

Det sitter derfor langt inne for meg å klage på temperaturen. Min egen klimaskam har gjort at jeg har vært stille for lenge. Det er vanskelig å heve stemmen på en stille lesesal, omringet av islendgensere og gjenbrukbare kopper. Kanskje er det nettopp disse strikkegenserne som har beskyttet studentene mot de kalde dagene på lesesalen. Kanskje sitter vi alle i en stille aksept om at vi skal lide for klimaet

Kanskje er de kalde lesesalene del av en større konspirasjon UiO har for at vi aldri skal forlate universitetet. Kulden har tvunget meg hjem til bråkete kollektiv og travle kafeer. Der klarer jeg ikke å konsentrere meg. Den fremmede mannen jeg bor med

spiller Playstation med høy lyd hele dagen. Den nærmeste kafeen har ikke internett. Jeg består ikke eksamen. Jeg tror jeg må være på UiO for alltid.

Det er allerede kjedelig nok å lære om språkvitenskap, men det blir helt umulig når hele kroppen går inn i overlevelsesmodus. Jeg prøver å streke under viktige begreper i norsk morfologi, men hånda mi skjelver. Den eneste tanken i hodet mitt er at jeg kommer til å få urinveisinfeksjon av de kalde stolene. Jeg gir opp og bestemmer meg for å rive ut sidene av boka for å lage bål. Jeg har glemt alt jeg har lest uansett.

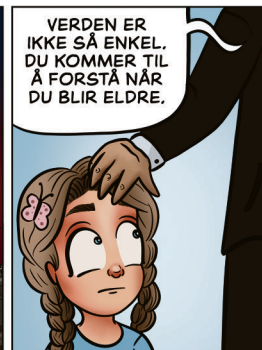
Det er så forbanna
kaldt på lesesalen

I skrivende stund sitter jeg på en kafé og stirrer på et skilt hvor det står «We don't have WIFI, talk to each other :)» og jeg finner ut at det bare er én ting jeg kan gjøre. Jeg må dra tilbake til Sophus Bugge, jeg må kjøpe en ny islendgenser og holde kjeft. Jeg aksepterer at ingen kulde kommer til å være sterk nok til at jeg våger å stå imot miljøforkjemperne på UiO.

Vi har vel ikke noe annet valg enn å fryse på lesesalen, stryke på eksamen og lide for klimaet. Det er vel bare en liten del av den ellers store prisen vår generasjon betaler for Norges elendige klimapolitikk.

debatt@universitas.no

INNSIKT

Vi må holde hodet kaldt

Midtøsten

Rodas Tadese Sibahu, sentralstyremedlem i Unge Venstre

Hamas sitt terrorangrep mot Israel har resultert i over 2000 døde sivile mennesker. Samtidig som Israel kategoriserer Hamas som en terrororganisasjon, går de nå til angrep på Gaza og uskyldig palestinsk sivilbefolkning. Hamas har ikke bred støtte blant den palestinske befolkningen, likevel har israelske myndigheter drevet en voldelig trakasseringpolitikk mot palestinere og begrunnet det i selvforsvar mot Hamas.

Verden ser på mens regionen

drukner i vold, og det er på tide å stille spørsmål ved retorikken vi bruker og handlingene vi aksepterer. Vi deler oss opp i lag, de som er for Palestina og de som støtter Israel. Land som Tyskland og USA står blindt på Israelsk side, og Iran støtter Hamas. I Norge kritiserer Unge Høyres Ola Svenneby Palestinakomiteen for uvarsom retorikk. Samtidig peker Sofia Rana, andrekandidat til bystyret for Rødt, fingeren på Israel.

Å lytte til Svenneby på Dags-

nytt 18 og lese Ranas utspill oppleves som en fullstendig avsporing fra den virkelige debatten. Mens det krangles om hvem som har skyld for hva, sørger sivile israel-

brukt som et skjold mot enhver kritikk av åpenbare overgrep. Selvforsvar er en rett, men når forsvarer rammer uskyldige liv, må det internasjonale samfunnet

bombingen av sivile og blokader som kutter nødvendig tilgang til vann og elektrisitet bryter med grunnleggende menneskerettigheter og Genèvekonvensjonen.

Til dem som demonstrerer over hele verden: Deres stemmer blir hørt. Til lederne som forhandler om menneskeliv som om de er brikker på et sjakkbrett: Verden ser dere. Og til de som er fanget i kryssilden av denne konflikten: Dere er ikke glemte.

debatt@universitas.no

Fortiden kan ikke rettferdiggjøre nåtidens handlinger

ske familier sine tapte. Det skyver også fokuset vekk fra de egentlige ofrene for Hamas og Israel sine handlinger, nemlig palestinere.

Utsagn om at vi må «akseptere Israels rett til å forsvare seg» blir

sette grenser. Det gjentas at konflikten har en lang, komplisert og smertefull historie. Dette kan likevel ikke rettferdiggjøre nåtidens handlinger. Vi må se krigen for det den er. Bruken av hvitt fosfor,

Norge bør revurdere kutt i bistand

Bistand

Thomas Aarheim, president i FN-studentene Norge

Regjeringen foreslo å kutte støtten til FN bare dager før situasjonen i Israel og Palestina eskalerte.

Nå, mer enn noen gang, er det avgjørende at verdens nasjoner samarbeider for å oppnå fred og sikkerhet for alle. Internasjonale organisasjoner som FN bør anses som nøkkelen for å oppnå dette. Det er derfor bekymringsverdig at regjeringen har foreslått å kutte

støtten til blant annet FNs arbeid for fred og forebygging i deres statsbudsjett for 2024. Dette ble kunngjort bare dager før situasjonen i Israel og Palestina ytterligere eskalerte forrige uke.

Det er grusomme og hjerteskjærende nyheter som har nådd

oss fra konfliktområdene de siste dagene. Dette har kastet lys over behovet for støtte til FN og andre organisasjoner som arbeider for en tryggere fremtid. I slike situasjoner, hvor sivile blir ofre for voldelige konflikter, bør alle aktører, uavhengig av størrelse, føle en medmenneskelig forpliktelse til å bidra.

Som en konsekvens av denne situasjonen, har allerede tusenvis av uskyldige menn, kvinner og barn lidd. Hundretusenvis står uten tilgang til livsnødvendige forsyninger som vann, mat og medisi-

ner. Om menneskerettigheter og internasjonal rett skal få noe som helst fotfeste i denne tragiske konflikten er det nødvendig at det globale samfunnet står sammen for å de-eskalere situasjonen og sikre beskyttelse av de berørte sivilers rettigheter.

Det er utfordrende å forestille seg en fredelig løsning på situasjonen slik den er nå, men det gjør det desto viktigere å prioritere det humanitære arbeidet i tiden som kommer. Rollen Norge skal spille i dette arbeidet, er formet av de beslutningene vi tar nå. Som den fred- og bistandsnasjonen vi er

kjent for å være, må vi prioritere dette arbeidet. Dette demonstrerer vi best ved å øke støtten til FN-organene som er aktive i konfliktområdet.

Det er derfor helt avgjørende at vi ikke mister synet av verdiene som har dannet grunnlaget for vår bistand så langt. Dette vil også være viktig for å oppfordre andre aktører til å gjøre det samme. Signalene som det foreslåtte statsbudsjettet gir, bør derfor sterkt revideres.

debatt@universitas.no

Øyeblikket

av Sara Lien

Karl Johans gates nye navn.

Ukas sitat:

Å flytte hjemmefra er én ting. Men at hun har bosatt seg midt på Grünerløkka, betyr at steget er ekstra stort

Se og Hør som rapporterer at Ingrid Alexandra nå «lever i skjul på østkanten»

KULTUR

kulturredaktør: **Freyja Eikrem Ims**
freyja.heims@gmail.com 955 52 183

Nykommer: Oliver Lovrenskis debutroman gir et nærblick på Oslos skyggesider.

FORFATTERINTERVJU

Oliver Lovrenski er ikke redd for å være en døgnflue

Oliver Lovrenski (19) har inntatt Norges litterære scene med et brak. Suksessen fra debutromanen skal brukes til å hjelpe andre ut av mørket han selv har vært i.

Forfatterintervju

tekst Aurora Stray-Pedersen
foto Isabel Svendsen Berge

Oliver Lovrenski møter Universitas kledd i sort dress, skinnende sko og håret dratt bakover. Det er vanskelig å tro at den unge mannen pleide å vandre gatelangs i Oslo, i et miljø preget av vold, dop og gjengkriminalitet.

Gjemt bak Lovrenskis rolige og dype tilstedeværelse ligger en mørkere historie. 19-åringen har nå vært rusfri i over tre år.

– Så du noen gang for deg å bli forfatter?

– Jeg hadde drømmer om å bli mye forskjellig, men aldri forfatter, det var liksom ikke noe jeg tenkte over. Men jeg har alltid likt å fortelle historier.

Virkelighetsnær fiksjon

Debutromanen *Da vi var yngre* er en sår, humoristisk og hjerteskjærende oppvekstroman. Leseren følger en guttegjeng på fire som sammen prøver å navigere hvordan problematiske smågutter skal bli til hardbarka menn. Romanen er fiksjon, men Lovrenski sier at den gjengir virkeligheten av Oslos brutale gater.

– Hvorfor har du skrevet «Da vi var yngre»?

– Med boka ønsket jeg at denne historien skulle bli hørt. En historie om ungdommer i dagens Oslo.

– Hva inspirerer deg?

– Jeg vil få folk til å føle noe, gråte eller le. Jeg blir også inspirert av livets gleder og sorger – god mat og dårlig sex. Jeg skriver best når jeg har det på det tyngste.

Da vi var yngre er ikke ugjenkjennelig i sitt språklige format. Lovrenski sier den aller største inspirasjonen har vært Maria Navarro Skaranger, med boka *Alle utlendinger har lukka gardiner*, som på lignende måte bruker slang og kebabnorsk. Likevel mener Lovrenski at han har et nytt litterært særpreg.

– Nøkkelen er at ingen har lært meg å skrive. Ingen har gitt meg begrensningene. Jeg har fått mye fra musikk, hiphop, standup, tegneserier og sosiale medier. Skrivestilen er en blanding av alt. Jeg kan skrive punchlines som i komedie, og jeg kan skrive med rytme som i rap.

Litterært særpreg

Lovrenski forklarer at intensjonen er å holde seg virkelighetsnær. Dette er språket han snakket før, og til dels fortsatt med kompis i dag:

«næs og aows ikke er stress, jeg bare tar en gerro isteden»

– Kilden til språket finner man i sammen-

smeltingen av kulturer. Spesielt språk fra Midtøsten, Afrika og Balkan, som er mer muskalske enn norsk.

Da vi var yngre var opprinnelig på 500 sider da Lovrenski sendte den til Aschehoug. Ved utgivelsen var romanen halvert, noe forfatteren mener var det beste valget han og forlaget tok sammen.

– Det er som de store marmorskulpturene av Michelangelo. De er først en svær, fantastisk blokk med marmor. Man vil ikke kutte, for det er fin og dyr stein. Men statuen blir ikke fin for man kutter.

Forfatteren utnytter hvert eneste ord, og sier han har jobbet på «mikronivå» med ord, setninger og avsnitt. Flere av setningene var til å begynne med lange avsnitt. Lovrenski trekker dette fram som eksempel:

«(...)Livets skole er ikke veien å gå / stryker du her stryker du med»

– Hvert ord må kjempe for å overleve. Det er ikke gitt at de har livets rett, de må rettferdiggjøres.

Jeg blir også inspirert av livets gleder og sorger – god mat og dårlig sex

Oliver Lovrenski (19), forfatter

Lovrenski håper at det muntlige uttrykket kan tiltrekke seg flere unge lesere, spesielt gutter.

– Boka kan være et «gateway-drug» til lesing, sier Lovrenski med et glimt i øyet.

Vil nå ut til unge

Lovrenski håper debutromanen kan føre til mer åpenhet og en bedre forståelse av virkeligheten. Det gjelder spesielt for ungdomsarbeidere og politikere.

Suksessen fra debutromanen har gitt forfatteren en plattform, og Lovrenski sier det er planlagt både skolebesøk og foredrag utover høsten.

– Hva hadde du sagt til ungdom i dag?

– Jeg har en sterk lidenskap for å nå ut til unge, spesielt unge gutter. Det handler ikke om hva du gjør, men vær en god mann, vær sterk for familien din og ta vare på dem. Vær en ressurs for samfunnet, oppfordrer han.

Den samme tanken blir også gjengitt i ro-

manen, der Lovrenski skriver: «Å bli en mann er vakrere enn å bli konge».

Forfatteren vil dedikere mange år av sitt liv til å hjelpe andre. Når han blir eldre vil han studere psykologi, et fag som lenge har fascinert ham.

– Jeg har stor interesse for det som skjer i hodet. Det er noe med at det sjelden finnes fasitsvar. Det er så komplekst og abstrakt, det minner meg om kunst. Jeg liker også å hjelpe folk ut av dårlige situasjoner.

For å bli rusfri kuttet Lovrenski kontakt med store deler av sitt tidligere nettverk.

Han har uttalt at han har mistet store deler av sin identitet og tilhørighet i prosessen.

– Har du funnet en ny tilhørighet blant forfattere?

– Nei, jeg passer ikke helt inn. Jeg etablerer en ny identitet, og forfatter er en del av det, men det er ikke det jeg er. Jeg føler ikke at jeg er forfatter i blodet.

Lovrenski finner likevel ny tilhørighet gjennom venner og mer kontakt med familien.

Han takker dem rundt seg for støtten.

– Jeg har aldri helt følt meg hjemme, men det har jeg begynt med nå.

Ikke en døgnflue

Etter at debutromanen ble gitt ut 28. september, tok det få dager før Lovrenski tronet i toppsjiktet av bestselgerlistene, og terningkast seks trillet inn fra både VG og NRK.

– Hvordan føltes det å få denne responsen?

– Lettende og sterkt. Til dels fortjent, for jeg har jobbet innmari hardt. Så det var utrolig deilig å se responsen, nesten som en rus. Det beste er at folk ser at det er en verdi i fortellingen om vår generasjon.

Men hvordan håndterer 19-åringen den plutselige suksessen?

– Det er ikke så annerledes som man skulle tro. Jeg er heldig, de rundt meg behandler meg likt. For meg er all oppmerksomheten en bonus, men det blir deilig når ting roer seg. Boka mi vinner, boka mi gjør det dritbra, men jeg er samme kar'n, skjønner du?

Med den ekstreme responsen kan man stille spørsmål til om Lovrenski er en litterær døgnflue. Men den unge forfatteren er ikke bekymret for det.

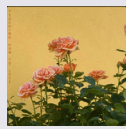
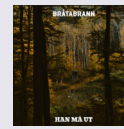
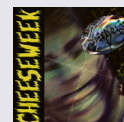
– Jeg har skrevet en jævlig god bok, og folk prater om det, så det er gøy, absolutt. Men om all oppmerksomhet forsvinner i morgen, vet jeg ikke hvor mye jeg hadde merket det. Jeg kommer til å skrive flere bøker, og de blir nok ikke så verst de heller.

anmelderredaktør: **Mathias Basma Moen**
mathiasmoen@live.no 412 56 125

ANMELDELSER

Universitas anbefaler

Mathias Basma Moen, anmelderredaktør

Oskar Nordbø – Teaching How to Love (Live)
«*Hvordan elske? Lytt til denne sangen..*»**Bråtabrann – Han må ut**
«*Det er virkelig noe sjarmerende med bygderock.*»**Fangst – Lang lang vei**
«*«lang, lang, lai, lai, lai, lai, lai, lai» Ja! sier jeg.*»**Ratthew – Cheesweek**
«*Snodig, intenst og skurrende. Jeg elsker det.*»

Utstilling:

Forgangne og ferske linjer om det å velge fritt

Nasjonalmuseets ideologer har pønsket ut en høyaktuell utstilling om de vanskelige valgene unge kvinner til alle tider har måttet ta, ved å trekke tematiske linjer på tvers av århundrene.

Hva: Utstillingen «Mitt liv! Mitt valg?»
Hvor: Nasjonalmuseet
Når: 13. oktober 2023 til 31. mars 2024

FOTO: INA WESENBURG/NASJONALMUSEET

Hver dag tar vi mennesker rundt 35.000 større eller mindre valg. Høyre eller venstre? Buss eller bein? Kort eller kontant? Denne morgenen har jeg valgt å dra til Nasjonalmu-

seet for å se deres nye utstilling *Mitt liv! Mitt valg?*, hvor de trekker linjer på tvers av århundrer for å løfte frem en evig problematikk: Hvordan skal unge velge sin fremtid?

Trikken velger å kjøre fra meg, og jeg ender opp med å måtte småløpe forsinket inn i det lille røde rommet utstillingen befinner seg i. På veggen rett fremfor meg blir jeg møtt av kollasjer av Erik Werenskiolds (1855-1938) skisser til Jonas Lies bok *Familien på Gilje*.

Uferdige og ferdige tegninger viser Werenskiolds prosess i å fange romankarakterenes følelser og tankeliv. Strekene er strenge og fargeløse, men evner å gi inntrykk av den følelsesstormen karakterene i romanen de befant seg i – særlig hvordan bokas unge døtre i varierende grad valgte det livet de ville.

Jeg velger så å flytte blikket vekk fra de gamle strekene, og mot tegningene tegnet av moderne blyanter. Samtidskunstnerne Waledkhani (1982) og Hanna Lydia Opøien Figenschou (1964) har begge fått i oppgave av Nasjonalmuseet å lage hvert sitt samtidsrelevante kunstverk inspirert av Werenskiolds skisser.

Waledkhani stiller med tre verker som alle bærer preg av hennes kurdiske bakgrunn. I tegningen hennes, «Flowers of Resistance» (2023), møter vi en kvinnelig kurdisk soldat plassert i et fjellandskap. Bildet er mettet av symbolikk og referanser til moderne kurdisk frigjøringskamp, hvor blomstene viser en sterk kontrast mellom blomstenes skjønnhet og farlighet. Dette er blomster som ikke kan plukkes, men som har valgt å bli våpen i et folks frigjøringskamp. Den kvinnelige soldaten utstråler en stillferdig beslutsomhet, en dyp overbevisning om at hun har tatt det rette valget. Slik sett har Waledkhani løst oppgaven på mesterlig vis.

I motsetning til Waledkhani, som bruker farger i sine tegninger, stiller Figenschou med et verk tegnet i gråskala på sort papir. Verket består av 30 mindre tegninger hvor noen av motivene er tegnet opp ned, derav navnet «Falling Heroes» (2023). Kunstverket utforsker moderne motiver som nakne kvinnekropper, abort symbolisert gjennom strikkepinne, botoxfylte lepper og ansiktsløse figurer.

Tegnestilen er ikke strengt rettelinjet som Werenskiolds. Figenschou leker med sirkulære bevegelser og skaper et originalt uttrykk både på avstand og nært hold. Men uansett er Figenschous fremstilling av valgets kval langt mer kryptisk enn Waledkhani.

Figenschous bilder er muligens så kryptiske at Nasjonalmuseet har valgt å utstyre verket med en iPad med forklaringer for hver av de 30 bildene. Jeg velger å mene at dette fjerner noe av poenget med billedkunst, som er verkets umiddelbare formidling av mening til tilskueren. Prøv heller å mane meningen ut av verket, før du må bruke iPads meningsfasit. Den er utvilsomt hjelpsom, men er det i grunn en bjørnetjeneste?

Jeg velger så å ta et skritt tilbake for å se utstillingen i sin helhet. Utstillingen er liten, men blir av det veldig tilgjengelig. Mine øynes estetiske sult forlater rommet akkurat passe mette. Ved å grave frem fortiden og la nåtiden inspirere seg av den, har Nasjonalmuseet satt sammen en sympatisk utstilling som viser at unge mennesker på tvers av århundrer føler likt om det å velge. Det er vanskelig å ta valg, og det har det alltid vært. Og slik kommer det kanskje også alltid til å være.

Freyja Eikrem Ims
anmeldelser@universitas.no

EP:

Eminent, men kjent

Makosirs ferske EP *Siste ord* er en følelsesladet reise som for det meste er en fryd å begi seg ut på.

Artist: Makosir
Sjanger: R&B/alternativ pop
Plateselskap: Warner Music

Makosir har for alvor satt seg på kartet med sin nyeste EP *Siste ord*. Med ærlige tekster leverer han en opplevelse som er både følelsesladet og tilfredsstillende. Alle låtene er ganske ulike fra hverandre, selv om tematikken går igjen. Siste ord er som en bitersøt kjærlighetshistorie – og EP-en gir oss en spasertur gjennom de forskjellige stadiene av den umulige kjærligheten. Likevel er det et klart gap mellom kvalitetsnivået på låtene.

Makosir åpner med et kjærlighetsbrudd i låta «Feil», det første stadiet i en vandring gjennom EP-ens kjærlighetstematikk. Låta viser fram Makosirs evne til å skrive god lyrikk, men med sin forglemmelige melodi står den kvalitetsmessig svakt sammenlignet med de andre låtene. «Feil» spiller sin rolle som introlåt, men bidrar ikke noe særlig mer utover det.

«Starte på nytt» er neste låt. Den er mer

upbeat og har en mer betagende vokal. I kontrast til noen av de andre låtene på EP-en, vekker låta lysten til å vrikke på dansefoten. Hvis EP-en hadde vært en kveld på byen, så er «Starte på nytt» det vorset man egentlig ikke vil dra fra.

Etter den livlige låta kommer «Dele dyne, dele seng», som dessverre faller inn i samme kategori som «Feil». Selv med Dutty Dior som feature, og deres gode vokalske flyt sammen, strekker ikke låta seg noe særlig langt grunnet en altfor ordinær melodi som du allerede har hørt. Produktet blir en helt middelmådig poplåt, til tross for det gode samsvaret mellom vokal, tekst og flyt.

Avslutningsvis kommer låta «Siste ord», som er den mest enestående av alle låtene. Sangens pianoklimpring, etterfulgt av Makosirs ærlige og ekte vokal, resulterer i at til og med den tøffeste vil felle en tåre. I låta mimrer Makosir over et tidligere forhold og reflekterer over hva han skulle ha sagt for å få gjort det annerledes. Han leverer teksten på en sterk og følelsesfull måte, som

skildrer sorgen man føler på og tankene man tenker etter å miste kontakten med noen man er glad i. Låta konkluderer EP-ens «umulige kjærlighet»-tematikk på en tilfredsstillende måte. Den refererer til kjærlighetsproblematikken som ble etablert i introlåta «Feil», og viser til den på en retrospektiv måte.

Totalt sett er *Siste ord* en slager. Makosirs talent for vokal og lyrikk skinner virkelig gjennom de fire låtene, og sammen forteller alle de fire låtene en vakker historie når man lytter fra start til slutt, selv om noen av låtene ikke er fullt så eksepsjonelle som andre. Han bringer med seg både noen nydelige, men også noen litt velkjente og kjedelige

smaker til det norske R&B/pop-tapasbordet. Men fremstående tekst og vokal er en gjennomgående ingrediens i alle rettene hans, og det blir spennende å følge med på hva Makosir vil kokkelere i fremtiden.

Jens Bryhn Erlandsen
anmeldelser@universitas.no

Ukas anbefaling

Skam og duppe

Hvem: Fellesskapet Hva: Bevisst konsumering Hvorfor: *True Blood*

Vet dere hva jeg elsker høyere enn mye annet? *True Blood*. Den HBO-serien som noen bestemte seg for å slippe på Netflix slik at jeg kunne se den for n-te gang. Men jeg sitter der og ruser meg på det som i et flaut sekund kan beskrives som Midtvestern-vampyr-porno, tenker jeg at jeg må prøve å sette ord på HVORFOR. For man må være en bevisst konsument av underholdning, det mener jeg! Skal jeg påstå at den er herlig politisk? Surrealistisk og? Gjør serien det

som Kafka og Plath forsøkte? Sette spørsmålstegn ved livet, sette latter til den tåpelige kakofonien, som er vår til tider irrasjonelle lyst til å blåse luft i blodsekkepipene våre? ... Jeg kan ikke forsvare det.

Armann Kippersund,
klimaredektør i Universitas

Ukas advarsel

Gi meg jobben

Hvem: Arbeidsledige Hva: Drømmejobben Hvorfor: Jeg fortjener det

Du scroller gjennom utlysning etter utlysning. Prøver å finne den rette. Den utvalgte. Den perfekte matchen. Og der er den. En nydelig profil. Du går for det og de er interesserte i deg og. Takk Gud. Etter første møte er det god stemning. Du vartet opp skikkelig. Du viste de beste sidene av deg selv. Du liker henne og hun liker deg. Du ringer og hun sier hun fortsatt er interessert, men så hører du ikke fra henne på en stund. Du ringer igjen. Du sender en melding. Det er

da du begynner å tvile på deg selv. Kanskje hun har funnet en annen? Kanskje jeg bare ikke er god nok for henne? Så viser det seg at den perfekte deltidsjobben i kommunen ikke vil ha deg og at de bare har ertet og villedet deg helt frem til statsbudsjettet kom og jobben innså at de ikke har penger til å ansette deg. Pass deg for useriøse matcher!

Ane Grieg Riisnæs,
journalist i Universitas

Serie:

Undervurdert perle fra NRK

NRKs nye « tenåringskrim» er teit, sjarmerende og iblant veldig morsom.

Hybris

Hva: TV-serie
Hvor: NRK
Med: Sjur Vatne Brean, Hedda Gundersen Gullikstad, Tevje Espeland, m.fl.
Serieskapere: Karianne Lund og Hege Gaarder Nordlie

Av og til kommer man over særdeles gode serier som ser ut til å ha gått fullstendig under radaren, som knapt blir skrevet om eller anmeldt, og følgelig glemt like fort som de dukket opp.

En slik serie må *Hybris* sies å være (som bare kan skilte med en lusen toer i VG), NRKs snodige sjangerblanding av humor og krim, ungdomsserie og drama. Plottet kan man si tilhører «whodunnit»-sjangeren, en som etterforsker en serie mistenkte til bare gjerningsmannen står igjen og motivet avdekkes. Men det er ikke snakk om mordkomplotter eller forsvunne småjenter i svenske tjern, men noe ganske annet.

Når Marius (Sjur Vatne Brean), skolens ubestridte konge, på en hyttetur anklages for å ha skjovet en barbie dukke opp i rumpa på en bevisstløs medelev, rakner det hele. Uskyldig som han er, setter han seg fore å forsøke å renvaske navnet sitt. Sammen med kompisene Sebastian (Tevje Espeland) og Jenny (Hedda Gulliksen) starter de en etterforskning som sakte innsirkler hva som egentlig skjedde den skjebnetunge kvelden.

Hybris er noe så sjeldent som en vittig, sjarmerende og sympatisk tv-serie, bestående av åtte korte episoder. Det er vanskelig å peke på akkurat hva som gjør at *Hybris* fungerer. Sannsynligvis ligger kvalitet ikke så mye i helheten som i de små grepene, de innskutte ideene og de mange sidesprangene i historien. Det er produktet av en rekke små, men likevel viktige avgjørelser i manuset og humoren som gjør serien uforutisgbar og gøy.

Ofte bryter scenene med forventningene om hva som skal skje, og innimellom tas man på senga av helt idiotiske og vittige onelinere. Som når Marius og Sebastian besøker en skolevenninne for å høre hva hun husker fra turen, og hun spør om de ikke først kunne tenke

FOTO: NRK

FOTO: NRK

seg et glass vann. Til det svarer Sebastian: «Nei takk, men jeg tar gjerne en energidrikk.» Kostelig, bro.

Det handler også om at det er tre karakterer som fungerer veldig godt isolert sett. Alle sammen er tydelige personligheter, uten at de ender som karikerte, de er troverdige og samtidig snodige nok til å matche den usaklige etterforskningen. Det hele selvfølgelig backet av rent ut briljante skuespillerprestasjoner fra samtlige tre.

Og samtidig: Det er på ingen måte en kul serie, jeg vil tro kultur-kreden er lik null. Like-

vel har *Hybris* en umiskjennelig kvalitet i både manus og timing, som føles intuitiv, vanskelig å forklare, men enkel (og gøy) å oppleve. Ja, den er klein og tidvis utilsiktet lektere, men følelsen av at her er noe lurt og finurlig på gang er samtidig tilstedeværende. Hvis man skal anta at målgruppen er den samme som *Blank*, *Skam* og *Venner fra før*, er *Hybris* langt på vei å foretrekke.

Oscar Grimstad
anmeldelser@universitas.no

Kulturkalender uke 42 & 43

20/10 Lansering av *Kanseller meg hvis du kan*

Ansvarlig redaktør i Subjekt Danby Choi har skrevet bok om kanselleringkultur og hans forhold til den. På programmet er det innlegg av Choi, forfattersamtale og roast av Jonis Josef.

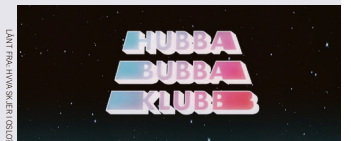
Hvor: Litteraturhuset
Når: Fredag 20. oktober 18:00
Pris: Gratis

20/10 Hubbabubbaklubb dj-set

Få også med deg Fredfades (blant annet kjent fra Tøyen holding) og Sure Sivert.

Hvor: Blå
Når: Fredag 20. oktober 23:00
Pris: 150 kr
ID: 20

21/10 Lansering av *venstresidas kanon*

Marx, Engels og Rosa Luxemburg? Solstad? Orwell?? Hvilke bøker er det som bør tilhøre venstresidens kanon (altså en liste med verker som kan regnes som eksemplariske)? Klassekampens jury har plukket ut et utvalg verker de mener bør være med, med utgangspunkt i folkets innsendte forslag.

Hvor: Nasjonalbiblioteket
Når: Lørdag 21. oktober 16:00-19:30
Pris: Gratis

21-22/10 Loppemarked

Du vet hva det innebærer.

Hvor: Grünerløkka skole
Når: Lørdag 21.-22. oktober

Spre sæden, spre glede

Universitas opplyser denne uka om at flere mannlige studenter får foreldrestipend. For å vite mer om farstilværelsen møter Ad notam-redaksjonen en selverklært «daddy-blogger», som har femten barn med tjuv kvinner.

– Spre sæden, spre glede, bruker nå jeg å si! Å være far gir mad cash, flekser Papp. A Til Pichell.

Han er på vei til barnehagen for å møte de seksten solariumoransje barna.

– Tips til alle mine følgere! Ikke ha kidza i barnehage, kjøp hele barnehagen, gliser Papp. A bredt med et selvlysende smil.

Journalisten klør seg i hodet. Vi trodde barn kostet både penger og verdighet.

– Er det virkelig mulig å leve på å være pappa?

– Så lenge du kan Photoshopp er det kjempelett! Enkelte av ungene mine er så jævlig stygge at det trenger litt ekstra filter, mansplainer Papp. A.

Familielivet er ikke bare bra. Mens Papp. A tar en solbrun selfie, sparkes en av de sytten «kidza» ham i ballene.

– Barn er noe jævla herk, men alt er verdt det når man ser ungen i øynene og sier «i dag fikk pappa masse likes på Instagram». Vil du føde et av barna mine?

Trusselen får beina i gang, og før Papp. As virale sperm trenger seg inn, har journalisten flyktet fra barnehagen.

Professor Drøvel

Ukas studentvin

FISEFIN DIGG HVTIVIN: Ukas vin er av den hippe typen. Ikke bare ser flasken ut som noe du får servert på Kafeteria August, den smaker også som den hvitvinen du får når du spør om et glass hvitvin i en bar. 3 Winner er altså en klassisk riesling som du drikker opp litt raskere enn vanlig. Vinen i seg selv er relativt søt og god, men ikke på en fjortis måte – på en sofistikert måte. Smaken gir assosiasjoner til sitrus og Grevens eplecider. Her får du akkurat det du betaler for, men du blir heller ikke skuffet. Vinens litt enkle, men allsidige smak gjør at du lett kan by crushet ditt på et glass og være sikker på at hen vil like den. Har du i tillegg traumer etter å ha spydd opp hvitvin tidligere i livet, vil muligens denne flasken kunne gi deg en ny start på din hvitvinsreise. Anbefales!

Vinvurderingen skjer i samråd med redaksjonen i Universitas.

3 Winner Riesling Trocken 2022

Pris: 140 kroner

Område: Rheinhessen, Tyskland

Alkohol: 12 prosent

Amo Boracco Boring, vinanmelder i Universitas

Aldri stol på leger

Ukas Universitas skriver om et legemiddel som skal forbedre hukommelsen. Vi spør-redaksjonen tar derfor en ringerunde til leger, healere og yoga-folk som kan gi noen svar om hjernen. Etter mange timer med telefonkø, -svarere og sure folk som nekter å snakke, gidder vi ikke lenger. Derfor snakker vi med nystiftede Vi svarer-redaksjonen.

– Hei du, mitt navn er Al Zeymer. Jeg har noen spørsmål om hjernen jeg lurte på om du kunne svare på.

– Ja selvfølgelig! Jeg liker å se på meg selv som en altnulig-ekspert, så dette skal gå fint.

– Du skjønner, jeg sliter veldig med konsentrasjonen og lurte på om det finnes noen metode eller medisin som kan hjelpe til med det?

– Har du prøvd kokain? Har hørt at det skrur opp hjernekapasiteten masse. Men pass på, hva enn du gjør – ikke studer på universitetet. Det dreper ikke bare hjernen din, men også all livsglede.

– Jo altså jeg bruker allerede de 20

prosent av hjernen leger anbefaler, men hvordan får jeg tilgang til resten?

– Du må finne din indre chakra, din indre gudinne. Kanskje ring Andrew Tate eller meld deg inn i Jordan Peterson-foreningen?

– Du hører sikkert dette ofte, men får man noen garanti for mer hjernekraft av å snakke med deg?

– Heheh, nei dette er heller motsatt. Du skjønner, jeg er ikke god nok til å være ordentlig journalist, gadd ikke å ta den utdanninga.

– Vet du noen som tilbyr kurs for å få mer hjernekraft?

– Jeg tror det finnes et emnet borte på HF!

– Jeg har hørt at det går an å se følelsene mine, er dette noe jeg vil gjøre dersom jeg tar hjernemedisin?

– Kanskje om du runker ekstra mye? Det gir god øvelse på å se med ditt indre øye.

– Det vet jeg ikke om jeg har til, jeg har eksamen i gårdsdyrsmassasje om to uker, og jeg får ikke de teoretisk-praktiske teknikkene til å sitte helt i hodet.

– Hmmm... Og disse gårdsdyrene er ikke sexy nok?

– Hvordan vil du vurdere din stilling som hjernenes representant?

– Jeg klarer det bedre enn legene. – Vi snallast.

KVISS-CORBIN

- Det har blitt utnevnt fem ferske statsråder til Jonas Gahr Støres regjering. Nevn én av dem.
- Det ble i tillegg skapt et nytt departement, men under hvilket navn?
- Det polske valget ble arrangert nylig. Hvilket parti fikk igjen flest stemmer?
- Hva heter havområdet som ligger nord for blant annet Polen?
- Landene som ligger i relativ nærhet til nordpolen har et mellomstatlig organ kalt Arktisk råd, men hvilke ti land er medlem?
- FN-dagen er på tirsdag 24. oktober, men i hvilket år ble organisasjonen etablert?
- Hvilken av FNs underorganisasjoner forkortes til UNDP?
- FNs fredsbevarende styrker spiller en stor rolle i filmen *Hotel Rwanda* fra 2004, men hvem spilte hovedrollen i filmen?
- Hvem spiller hovedrollen i Martin Scorseses

- nye film *Killers of the Flower Moon*?
- Paul Thomas Anderson regisserte en film som ble gitt ut i 1999, med blant annet Tom Cruise, Julianne Moore og Philip Seymour Hoffman på rollelisten, som har en blomst i navnet. Hva heter filmen?
- White Lotus* er en annen blomst, men er kanskje bedre kjent i dag som en serie. På hvilken øy foregikk handlingen i sesong 2?
- Lost* er en annen TV-serie som foregikk primært på en øy, men hva heter skuespilleren som fylte den kvinnelige hovedrollen Kate Austen?
- Shetland er en annen øygruppe som nå ligger under Storbritannia, men hvilket land satt i besittelse av disse øyene før Skottland?
- I tillegg til mange andre dyr finnes det en hunderase som er oppkalt etter Shetlandsøyene, men hva heter denne rasen?

- Hvilket dyr ifølge SSB det husdyret det finnes flest av hos jordbruksbedrifter?
- Hva het sauen som ble berømt fordi den var klonet?
- Hvilket årstall er det snakk om? Pave Frans I blir valgt, Kroatia blir EUs 28. medlemsland, det er 250-årsjubileum for Karl Johans fødsel, Organisasjonen for forbud mot kjemiske våpen blir tildelt Nobels fredspris, *Iron Man 3* topper inntektsliste for filmåret, Prins George av Storbritannia blir født og Hugo Chavez dør.
- David Beckham er igjen i vinden på grunn av en ny dokumentar, men hva heter barnet hvis mellomnavn er oppkalt etter hans legendariske draktnummer?
- Hvilken fotballspiller, som for øvrig spilte med Beckham, gikk under navnet «The Baby-faced Assassin»?
- Hvor mange spillere har hvert lag i vannet under en vannpolokamp?

av Gabriel Corbin-Arntzen, kvissmester i Universitas

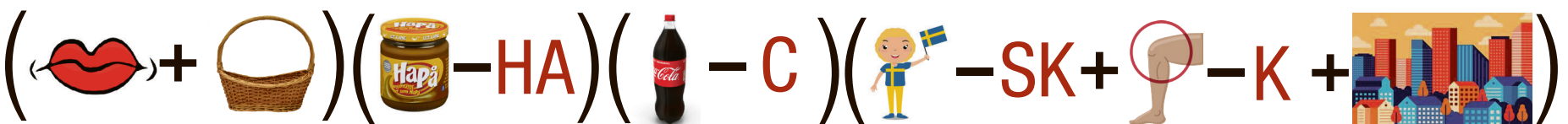
SVAR/DOM

- 4. Exphil på Bali:** Du kombinerer chille studier med sol og klamydia, og tar livet med ro. Det vises.
- 5-9. AST1010 – Astronomi:** Du er smart nok til å utnytte systemet som gratispassasjer, men dessverre stopper det der.
- 10-14. Juss:** Dette var bra, men det rakk ikke helt til topps ... Syt litt på Jodel.
- 15-20. Honours: WOW!** Du er sååå flink!!! Gratulerer! Men så er det kanskje ikke så rart, siden du har egen seksjon i biblioteket?

1. Karanne Tung, Erling Sande, Karl Nessa Nordtun, Cecilie Myrseth og Andreas Bjelland Erksen. 2. Digitaliserings- og forvaltningssjefsdepartementet. 3. PIS (Lov og rettferdighet). 4. Østersjøen. 5. Canada, Danmark, Færøylene, Grønland, Finland, Island, Norge, Russland, Sverige og USA. 6. 1945. 7. FNs utviklingsprogram. 8. Don Cheade. 9. Leonardo DiCaprio. 10. Margherita. 11. Sicilia. 12. Evangelina Lilly. 13. Norge (og eventuelt Danmark). 14. Shetland Sheepdog (eller Sheltie). 15. Sau. 16. Dolly. 17. 2013. 18. Harper Seven. 19. Ole Gunnar Solskjær. 10. 7.

Rebus

av Rebus for tog

HINT: Kan ikke uttale seg uten å gå på en smell. Send løsning universitasdesk@gmail.com

FORRIGE LØSNING: «studiestøtten økes 3,8 prosent» Det klarte Anne Lise og Hedda, Alliana, Mariam og Kevin, Tore, Edvard, Ola og Jøge, Carina, Helene og Hedda <3